

EUROPOS SUTARTIS DĖL PAVOJINGŲ KROVINIŲ TARPTAUTINIŲ VEŽIMŲ KELIAIS (ADR)

A PRIEDAS: BENDROSIOS NUOSTATOS IR NUOSTATOS DĖL PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ IR GAMINIŲ

1 DALIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 SKYRIUS Sritis ir taikymas

1.1.1 Struktūra

ADR A ir B priedai turi devynias dalis. A priedas apima 1-7 dalis, B priedas – 8 ir 9. Kiekviena dalis suskirstyta į skyrius, o kiekvienas skyrius – į skirsnius ir poskirsnius. Kiekvienos dalies numeris įeina į tos dalies skyriaus, skirsnio ir poskirsnio numerį, pvz.: 4 dalies 2 skyriaus 1 skirsnis žymimas „4.2.1“.

1.1.2 Sritis

1.1.2.1 Pagal ADR 2 straipsnį A priede nurodyta:

- a) pavojingi kroviniai, kurių tarptautinis vežimas uždraustas;
- b) pavojingi kroviniai, kurių tarptautinis vežimas leistinas, ir jiems taikomos sąlygos (įskaitant išimtis) apimančios:
 - krovinių klasifikavimą, įskaitant klasifikavimo kriterijus ir atitinkamus bandymų metodus;
 - taros naudojimą (įskaitant mišrų pakavimą);
 - cisternų naudojimą (įskaitant užpildymą);
 - siuntimo procedūras (įskaitant žymimųjų užrašų ir pavojaus ženklų išdėstymą ant pakuotės ir didelių pavojaus ženklų bei žymimųjų užrašų išdėstymą ant vežimo priemonių, taip pat reikalaujamą dokumentaciją ir informaciją);
 - nuostatas dėl taros ir cisternų gamybos, bandymo bei leidimo naudoti;
 - vežimo priemonių naudojimą (įskaitant pakrovimą, mišrų sukrovimą ir iškrovimą).

1.1.2.2 A priedas apima dalį nuostatų, kurios pagal ADR 2 straipsnį priskiriamos B priedui arba abiem A ir B priedams:

1.1.1 Struktūra

1.1.2.3 (B priedo sritis)

1.1.2.4

1.1.3.1 Išimtytys dėl transporto operacijos pobūdžio

1.1.3.6 Išimtytys dėl vienu transporto vienetu vežamų kiekių

1.1.4 Kitų taisyklių taikymas

1.1.4.5 Kiti vežimai, išskyrus keliais

1.2 Sąvokos ir matavimo vienetai

1.3 Darbuotojų, susijusių su pavojingų krovinių vežimu, mokymas

1.4 Saugos reikalavimai vežimo dalyviams

1.5 Išlygos

1.6 Pereinamosios nuostatos

1.8 Patikrinimai ir kitos pagalbinės priemonės, užtikrinančios saugos reikalavimų laikymąsi

1.9 Kompetentingų institucijų nustatyti vežimo apribojimai

3.1 skyrius

3.2 skyrius, stulpeliai 1, 2, 14, 15, 19 (8 ir 9 dalių nuostatų taikymas atskiroms medžiagoms ar gaminiams)

1.1.2.3 Pagal ADR 2 straipsnį B priede išdėstyti reikalavimai transporto priemonių, vežančių leidžiamus vežti pavojingus krovinius, konstrukcijai, įrangai ir eksploatacijai:

- reikalavimai transporto priemonių įguloms, įrangai, eksploatacijai ir dokumentacijai;
- reikalavimai dėl transporto priemonių konstrukcijos ir leidimo naudoti 1.1.2.4 ADR 1 straipsnio c) dalyje vartojama sąvoka „transporto priemonės“ nebūtinai reiškia vieną ir tą pačią transporto priemonę. Tarptautiniai vežimai gali būti vykdomi keliomis skirtingomis transporto priemonėmis su ta sąlyga, kad vežimas tarp siuntėjo ir gavėjo, nurodytų transporto dokumente, vyksta mažiausiai per dviejų Susitariančiųjų ADR Šalių teritorijas.

1.1.3 Išimtys

1.1.3.1 Išimtys dėl transporto operacijos pobūdžio

ADR nuostatos netaikomos:

a) kai pavojingus krovinius veža privatūs asmenys ir jei nurodytieji kroviniai yra supakuoti mažmeninei prekybai ir yra skirti jų asmeniniam naudojimui, naudojimui butyje, laisvalaikio ar sportinei veiklai;

b) vežant ADR nenurodytas mašinas ar mechanizmus, kurie turi pavojingų medžiagų savo vidaus ar eksploatacijos įrangoje;

c) įmonių vykdomiems vežimams, kurie reikalingi įmonės pagrindinei veiklai užtikrinti, tokiai kaip krovinių pristatymas į civilinių statybų aikšteles arba susiję su atliekama patikra, remontu ir aptarnavimu, kai kroviniai vežami ne didesniais kaip 450 litrų vienoje pakuotėje kiekiais, neviršijant didžiausių kiekių, nurodytų 1.1.3.6.

Ši išimtis netaikoma tokių įmonių vykdomam vežimui, skirtam apsirūpinti arba vidaus ar išorės paskirstymui;

d) vežimams, vykdomiems avarinių tarnybų ar prižiūrint šioms tarnyboms, visų pirma techninės pagalbos automobiliams, vežantiems patyrusią avariją ar sugedusią transporto priemonę su pavojingais kroviniais;

e) skubiems vežimams, skirtiems gelbėti žmonių gyvybes ar saugoti aplinką, jei imamasi visų reikiamų priemonių saugumui užtikrinti.

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.1.2.

1.1.3.2 Išimtys vežant dujas

ADR nuostatos netaikomos vežant:

a) dujas transporto operaciją vykdančios transporto priemonės degalų bakuose, skirtas varomajai jėgai užtikrinti ar transporto priemonėje esančiai įrangai (pvz., šaldymo) funkcionuoti;

b) dujas vežamų transporto priemonių degalų bakuose. Čiaupas tarp dujų bako ir variklio turi būti užsuktas, o elektros laidai atjungti;

c) dujas, priskiriamas A ir O grupėms (pagal 2.2.2.1), jei dujų slėgis talpykloje ar rezervuare esant 15°C temperatūrai neviršija 200 kPa (2 barų) ir jei vežimo metu dujos yra visiškai dujinio būvio. Čia priskiriamos visos talpyklų ir rezervuarų rūšys, taip pat ir esančios mašinų bei įrenginių dalimi;

d) dujas, esančias įrangoje, naudojamoje transporto priemonės eksploatacijai (pvz., gesintuvuose, pripūstose pneumatiniuose padangose, net jei jos vežamos kaip atsarginės dalys ar kroviny);

e) dujas, esančias specialioje transporto priemonės įrangoje ir būtinas šios įrangos funkcionavimui vežimo metu (šaldymo sistemos, talpyklos žuviai, šildytuvai ir kt.), taip pat esančias tokios įrangos atsarginėse talpyklose ar tuščiose nevalytose keičiamosiose talpyklose, vežamose vienu transporto vienetu;

f) tuščias nevalytas stacionarias aukšto slėgio cisternas, jei jos sandariai uždarytos; ir

g) dujas, esančias maisto produktuose ar gėrimuose.

1.1.3.3 Išimtyt vėžant skystus degalus

ADR nuostatot netaikomos vėžant:

a) degalus transporto operaciją vykdančiot transporto priemonėt degalų bakuose, jei šie degalai skirti varomajai jėgai užtikrinti ar transporto priemonėje esančiai įrangai funkcionuoti.

Degalai gali būti vėžami stacionariuose degalų bakuose, tiesiogiai sujungtuose su varikliu ir/ar pagalbine įranga, kurie atitinka tinkamų teisėt aktų reikalavimus, arba kilnojamosiose degalų talpyklose (pvz., kanistruose).

Bendra stacionarių degalų bakų talpa neturi viršyti 1500 litrų vienam transporto vienetui, o priekaboje įrengto degalų bako talpa neturi viršyti 500 litrų. Nešiojamose degalų talpyklose galima vėžti ne daugiau kaip 60 litrų vienam transporto vienetui. Šie apribojimai netaikomi avarinių tarnybų transporto priemonėms;

b) degalus transporto priemonių ar kitų vėžimo priemonių (pvz., katerių), kai jos vėžamos kaip krovinyt, degalų bakuose, jei šie degalai skirti varomajai jėgai užtikrinti ar transporto priemonėje esančiai įrangai funkcionuoti. Vėžant visi čiaupai tarp degalų bako ir variklio ar įrangot turi būti užsukti, išskyrus tuot atvejus, kai čiaupas turi būti atsuktas įrangot funkcionavimui užtikrinti. Kai įmanoma, tokioo transporto ar kitot vėžimo priemonėt kraunamos vertikaliai ir tvirtinamos, kad nenuvirstų.

1.1.3.4 Išimtyt dėl specialiųjų nuostatų ar vėžant ribotais kiekiais supakuotus pavojingus krovinyt

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.1.2.

1.1.3.4.1 Kai kurioo 3.3 skyriaus specialiooioo nuostatot leidžia vėžti atskirus pavojingus krovinyt iš dalieo arba visiškai nesilaikant ADR reikalavimų. Ši išimti taikoma tuo atveju, jei 3.2 skyriaus A lentelėt 6 stulpelyje atitinkamo pavojingo krovinio eilutėje yra nuoroda į specialiąją nuostatą.

1.1.3.4.2 Kai kuriems pavojingiems krovinytams, supakuotiems ribotais kiekiais, gali būti taikomos išimtyt, jei laikomasi 3.4 skyriuje nurodytų salygų.

1.1.3.5 Išimtyt vėžant tuščią nevalytą tarą

ADR reikalavimai netaikomi tuščiai nevalytai tarai (įskaitant VTK ir didelę tarą), kurioje buvo vėžami 2, 3, 4.1, 5.1, 6.1, 8 ir 9 klasių krovinyt, jei imtasi adekvačių priemonių bet kokiam pavojui pašalinti. Laikoma, kad pavojaus nėra, jei imtasi adekvačių priemonių visų rūšių pavojui, būdingam 1-9 klasėms, pašalinti.

1.1.3.6 Išimtyt dėl vienu transporto vienetu vėžamų kiekių

1.1.3.6.1 Šiame poskirsnyje pavojingi krovinyt priskirti 3.2 skyriaus A lentelėt 15 stulpelyje nurodytai 0, 1, 2, 3 arba 4 transporto kategorijai. Tuščia nevalyta tara, kurioje buvo „0“ transporto kategorijai priskirtot medžiagot, taip pat priskiriama „0“ transporto kategorijai. Tuščia nevalyta tara, kurioje buvo kitai transporto kategorijai priskirtot medžiagot, išskyrus kategoriją „0“, priskiriama „4“ transporto kategorijai.

1.1.3.6.2 Jei pavojingų krovinių, vėžamų vienu transporto vienetu, kiekioo neviršija 1.1.3.6.3 lentelėt 3 stulpelyje šiai transporto kategorijai (tuo atveju, kai transporto vienetu vėžami pavojingi krovinyt priskiriami vienai ir tai pačiai kategorijai) nurodytų verčių ar vertėt, apskaičiuotot pagal 1.1.3.6.4 nuostatot (tuo atveju, kai transporto vienetu vėžami pavojingi krovinyt priskiriami skirtingoms transporto kategorijoms), šie pavojingi krovinyt gali būti vėžami vienu transporto vienetu pakuotėse nesilaikant šių nuostatų:

- 1.3 skyriaus;
- 5.3 skyriaus;
- 5.4.3 skirsnio;

- 7.2 skyriaus, išskyrus 7.2.3 skirsnio V5, V7 ir 7.2.4 skirsnio V8;
- 7.5.11 skirsnio CV1;
- 8 dalies, išskyrus: 8.1.2.1. a ir b,
 - 8.1.4.1 a,
 - 8.3.4,
 - 8.4 skyrių,
 - 8.5 skyriaus S1(3) ir (6),
 - S2(1) ir (3),
 - S4 ir S14-S21
- 9 dalies.

PASTABA. Dėl informacijos, nurodomos transporto dokumente, žr. 5.4.1.1.10.

1.1.3.6.3 Tais atvejais, kai vienu transporto vienetu vežami pavojingi kroviniai priskiriami tai pačiai kategorijai, didžiausias bendras kiekis transporto vienetui nurodytas toliau pateiktos lentelės 3 stulpelyje.

Transporto kategorija	Medžiagos arba gaminiai Pakavimo grupė arba klasifikacinis kodas/klasifikacinė grupė arba JT numeris	Didžiausias bendras kiekis transporto vienetui
(1)	(2)	(3)
0	1 klasė: 1.1A/1.1L/1.2L/1.3L/1.4L ir JT Nr. 0190 3 klasė: JT Nr. 3343 4.2 klasė: Medžiagos, priskirtos I pakavimo grupei 4.3 klasė: JT Nr. 1183, 1242, 1295, 1340, 1390, 1403, 1928, 2813, 2965, 2968, 2988, 3129, 3130, 3131, 3134, 3148 ir 3207 6.1 klasė: JT Nr. 1051, 1613, 1614 ir 3294 6.2 klasė: JT Nr. 2814 ir 2900 (3 ir 4 pavojaus grupės) 7 klasė: JT Nr. 2912–2919, 2977, 2978 ir 3321–3333 9 klasė: JT Nr. 2315, 3151, 3152 ir įranga, turinti tokių medžiagų ar mišinių, taip pat tuščia nevalyta tara, kurioje buvo vežamos šiai transporto kategorijai priskirtos medžiagos	0
1	I pakavimo grupės medžiagos ir gaminiai, nepriskirti 0 transporto kategorijai, bei šių klasių medžiagos ir gaminiai: 1 klasė: 1.1B–1.1J ^a /1.2B–1.2J/1.3C/1.3G/ 1/3H/1.3J/1.5D ^a 2 klasė: T, TC ^a , TO, TF, TOC ir TFC grupės 4.1 klasė: JT Nr. 3221–3224 ir 3231–3240 5.2 klasė: JT Nr. 3101–3104 ir 3111–3120	20
2	II pakavimo grupės medžiagos ir gaminiai, nepriskirti 0, 1 ar 4 transporto kategorijai, bei šių klasių medžiagos ir gaminiai: 1 klasė: 1.4B–1.4G ir 1.6N 2 klasė: F grupė 4.1 klasė: JT Nr. 3225–3230 5.2 klasė: JT Nr. 3105–3110 6.1 klasė: III pakavimo grupės medžiagos ir gaminiai 6.2 klasė: JT Nr. 2814 ir 2900 (2 pavojaus grupė) 9 klasė: JT Nr. 3245	333
3	III pakavimo grupės medžiagos ir gaminiai, nepriskirti 0, 2 ar 4 transporto kategorijai, bei šių klasių medžiagos ir gaminiai: 2 klasė: A ir O grupės 8 klasė: JT Nr. 2794, 2795, 2800 ir 3028 9 klasė: JT Nr. 2990 ir 3072	1 000
4	1 klasė: 1.4S	neribojama

4.1 klasė: JT Nr. 1331, 1345, 1944, 1945, 2254 ir 2623
 4.2 klasė: JT Nr. 1361 ir 1362, III pakavimo grupė
 7 klasė: JT Nr. 2908–2911
 9 klasė: JT Nr. 3268,
 taip pat tuščia nevalyta tara, kurioje buvo vežami pavojingi
 kroviniai,
 išskyrus 0 transporto kategorijai priskirtus krovinius.

^aJT Nr. 0081, 0082, 0084, 0241, 0331, 0332, 0482, 1005 ir 1017 didžiausias bendras kiekis transporto vienetui yra 50 kg.

Šioje lentelėje „didžiausias bendras kiekis transporto vienetui“ reiškia:

– gaminiams – bruto masę kilogramais (1 klasės gaminiams – sprogstamosios medžiagos neto masę kg);

– kietoms medžiagoms, suskystintoms dujoms, atšaldytoms suskystintoms dujoms ir dujoms ištirpintoms slegiant, – neto masę kilogramais;

– skysčiams ir suspaustoms dujoms – nominalų indų tūrį (žr. apibrėžimą 1.2.1) litrais.

1.1.3.6.4 Jei vienu transporto vienetu vežami pavojingi kroviniai, priskirti skirtingoms transporto kategorijoms, tai:

– 1 transporto kategorijos medžiagų ir gaminių kiekių, padauginus iš 50,

– 1 transporto kategorijos medžiagų ir gaminių, nurodytų 1.1.3.6.3 lentelės pastaboje, kiekių, padauginus iš 20,

– 2 transporto kategorijos medžiagų ir gaminių kiekių, padauginus iš 3, ir

– 3 transporto kategorijos medžiagų ir gaminių kiekių suma neturi viršyti 1000.

1.1.3.6.5 Šio postraipsnio nuostatos neapima pavojingų krovinių, kuriems taikomos išimtys pagal 1.1.3.2-1.1.3.5.

1.1.4 Kitų taisyklių taikymas

1.1.4.1 (rezervuotas)

1.1.4.2 Vežimas transporto grandine, apimančia vežimą jūra ar oru

Pakuotės, konteineriai, kilnojamos cisternos ir konteinerinės cisternos, nevysiškai atitinkančios ADR reikalavimus dėl pakuotės, mišraus pakavimo, žymėjimo, pakuočių ženklavimo pavojaus ženklais arba ženklavimo dideliais pavojaus ženklais ir ženklavimo oranžinėmis lentelėmis, bet atitinkančios IMDG kodekso arba ICAO Techninių instrukcijų reikalavimus, gali būti vežamos transporto grandine, apimančia vežimą jūra ar oru, jei laikomasi šių sąlygų:

a) jei pakuotės nepažymėtos ir nepaženklintos pavojaus ženklais pagal ADR, tai jos privalo būti pažymėtos ir paženklintos pavojaus ženklais pagal IMDG kodekso arba ICAO Techninių instrukcijų reikalavimus;

b) IMDG kodekso arba ICAO Techninių instrukcijų reikalavimai taikomi, kai prekės mišriai pakuojamos į vieną pakuotę;

c) kai vežama transporto grandine, apimančia vežimą jūra: jei konteineriai, nuimamos cisternos, konteinerinės cisternos nepažymėtos ir nepaženklintos pavojaus ženklais pagal šio priedo 5.3 skyriaus reikalavimus, jos privalo būti pažymėtos ir paženklintos pavojaus ženklais pagal IMDG kodekso 5.3 skyriaus reikalavimus. Šiuo atveju pačios transporto priemonės žymėjimui taikomas tik šio priedo 5.3.2.1.1 punktas. Šis reikalavimas taip pat taikomas toliau vežant tuščias, nevalytas nuimamas ir konteinerines cisternas į valymo stotį.

Ši išlyga netaikoma kroviniams, kurie klasifikuojami kaip ADR 1-8 klasės pavojingi kroviniai, bet laikomi nepavojingais pagal IMDG kodekso arba ICAO Techninių instrukcijų taikomus reikalavimus.

PASTABA. Dėl informacijos, nurodomos transporto dokumente, žr. 5.4.1.1.7; dėl konteinerio pakrovimo liudijimo žr. 5.4.2.

1.1.4.3 Leidžiamų vežti jūra kilnojamų cisternų naudojimas

Kilnojamos cisternos, neatitinkančios 6.7 ir 6.8 skyrių reikalavimų, tačiau pagamintos ir patvirtintos iki 2003 metų sausio 1 d. pagal IMDG kodekso (29-89 pataisos) nuostatas (įskaitant ir pereinamąsias nuostatas), gali būti naudojamos iki 2009 metų gruodžio 31 dienos su sąlyga, jei jos atitinka taikomas IMDG kodekso (29-89 pataisos) nuostatas dėl patikrinimų ir bandymų ir yra visiškai laikomasi instrukcijų, nurodytų IMDG kodekso (30-00 pataisos) 3.2 skyriaus 12 ir 14 stulpeliuose. Jos gali būti naudojamos ir po 2009 metų gruodžio 31 dienos, jei atitinka taikomas IMDG kodekso nuostatas dėl patikrinimų ir bandymų, be to, jei laikomasi instrukcijų, nurodytų ADR 3.2 skyriaus 10 ir 11 stulpeliuose ir išdėstyty 4.2 skyriuje.

PASTABA. Dėl informacijos, nurodomos transporto dokumente, žr. 5.4.1.1.8.

1.1.4.4 (rezervuotas)

1.1.4.5 Kiti vežimai, išskyrus keliais

1.1.4.5.1 Jei transporto operaciją, kuriai taikomi ADR reikalavimai, vykdanči transporto priemonė dalį kelionės atlieka kitaip nei keliais, tai šiai kelionės daliai taikomos bet kokios nacionalinės ar tarptautinės taisyklės, reguliuojančios pavojingų krovinių vežimą ta transporto rūšimi, kuri naudojama kelių transporto priemonei vežti.

1.1.4.5.2 Atvejais, paminėtais 1.1.4.5.1, suinteresuotos Susitariančiosios ADR Šalys gali susitarti taikyti ADR reikalavimus tai kelio daliai, kuria transporto priemonė juda ne keliais, ir, jei nusprendžia esant reikalinga, papildomus reikalavimus, jei tik tokie suinteresuotų Susitariančiųjų ADR Šalių susitarimai neprieštarauja tarptautinių konvencijų, reglamentuojančių pavojingų krovinių vežimą ta transporto rūšimi, kuria juda minėta transporto priemonė šia kelio dalimi, nuostatomis – pvz., Tarptautinei žmogaus gyvybės jūroje apsaugos konvencijai (SOLAS), kurios Susitariančiosiomis Šalimis yra šios ADR Susitariančiosios Šalys.

Susitariančioji Šalis, inicijavusi susitarimą, apie tai praneša Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos sekretoriatui, kuris apie susitarimus praneša Susitariančioms Šalims.

1.1.4.5.3 Jei transporto operacijai taikomi ne tik ADR reikalavimai, bet viso maršruto keliais ar jo dalies metu ir kurios nors kitos tarptautinės konvencijos, reglamentuojančios pavojingų krovinių vežimą kitomis transporto rūšimis nei kelių transportas, nuostatos, išplečiančios tos konvencijos taikymą tam tikrų motorinių transporto priemonių judėjimui, tai šiai maršruto daliai taikomos tos tarptautinės konvencijos nuostatos ir tie ADR reikalavimai, kurie neprieštarauja tai konvencijai; kiti ADR reikalavimai šiame kelio ruože netaikomi.

1.2 SKYRIUS

Sąvokos ir matavimo vienetai

1.2.1 Sąvokos

PASTABA. Šis skirsnis apima visas bendrąsias ir specialiąsias sąvokas.

Pagal ADR:

A

„*Aerolinis purkštuvas*“ – tai bet koks vienkartinio naudojimo indas iš metalo, stiklo ar plastiko, talpinantis suslėgtas dujas ar dujų mišinį, su skysčiu, pasta arba milteliais arba be jų, turintis įtaisą, per kurį galima išpurkšti dujose esančias kietas ar skystas daleles putų, pastos ar miltelių, skysčių arba dujų pavidalu.

„*Aerolis*“, žr. „*Aerolinis purkštuvas*“.

„*Apkala*“ – tai išorinė tara, kurios paviršius nėra vientisas.

„*Apsauginis vožtuvas*“ – tai spyruoklinis įtaisas, kuris automatiškai suveikia pasiekus nustatytą slėgį, skirtas apsaugoti cisterną nuo per didelio slėgio cisternos viduje susidarymo.

„*Apsaugotas VTK* „ (metaliniam VTK) – tai VTK su papildomai įrengta apsauga nuo smūgių; apsauga tokios formos kaip, pavyzdžiui, daugiasluoksnės („sumuštinio“) ar dvigubų sienelių konstrukcijos ar karkasinis rėmas su metalinėmis grotelėmis.

„*Apskaičiuotas slėgis*“ – teorinis slėgis, lygus ar artimas bandymo slėgiui, kuris priklausomai nuo vežamos medžiagos keliamo pavojaus laipsnio gali būti didesnis ar mažesnis už darbinį slėgį. Jis naudojamas tik korpuso sienelių storiui nustatyti, nepriklausomai nuo bet kurių vidinių ir išorinių sustiprinimo įtaisų (taip pat žr. „Ištuštinimo slėgis“, „Užpildymo slėgis“, „Didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis)“ ir „Bandymo slėgis“).

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Aptarnavimo įranga*“

a) cisternos užpildymo ir ištuštinimo, vėdinimo, saugumo, šildymo ir šilumos izoliacijos įtaimai bei matavimo prietaisai;

b) transporto priemonės – baterijos ar DDK elementų užpildymo ir ištuštinimo įtaimai, įskaitant kolektorių, taip pat apsauginiai įtaimai bei matavimo prietaisai;

c) VTK užpildymo ir ištuštinimo įtaimai ir bet kokie slėgio mažinimo ar vėdinimo, apsauginiai, šildymo ir šilumos izoliacijos įtaimai bei matavimo prietaisai.

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Tvarkymo įtaimai*“ (lankstiams VTK) – tai bet kokia kilpa, ąsa, kabė ar rėmas, pritvirtintas prie VTK arba esantis VTK korpuso dalimi.

„*Atliekos*“ – tai medžiagos, tirpalai, mišiniai ar gaminiai, kurių nenumatoma tiesiogiai panaudoti, bet kurios išvežamos perdirbti, į savartyną, sudeginti ar kitaip sunaikinti.

„*Atnaujinta tara*“ – tai visų pirma:

a) metaliniai būgnai:

I) išvalyti iki jų pradinės konstrukcinės medžiagos, pašalinant buvusį turinį, vidines ir išorines rūdis, išorinę dangą ir pavojaus ženklus;

II) atstatyti iki pradinės jų formos ir profilio, ištiesinant ir užtaisant briaunas (jei tokios yra) bei pakeičiant visus nuimamus tarpiklius; ir

III) išvalyti ir patikrinti prieš dažant, išbrokuojant tarą su taškinėmis rūdimis, pastebimai suplonėjusiomis sienelėmis, susidėvėjusiomis metalinėmis dalimis, pažeistais sriegiais ar sklendėmis ar kitais matomais defektais;

b) plastikiniai būgnai ir kanistrai:

I) išvalyti iki jų pradinės konstrukcinės medžiagos, pašalinant buvusį turinį, išorinę dangą ir pavojaus ženklus;

II) pakeistais keičiamais tarpikliais; ir

III) išvalyti ir patikrinti, išbrokuojant tarą su matomais pažeidimais, tokiais kaip įplyšimai, įlenkimai ar įtrūkimai, pažeisti sriegiais, sklendės arba su kitais matomais pažeidimais.

„*Atvira transporto priemonė*“ – tai transporto priemonė, kurios platforma neturi antstato, išskyrus šoninius ir galinį bortus.

„*Atviras konteineris*“ – tai konteineris atviru viršumi arba konteineris ant platformos.

„*Autocisterna*“ – tai transporto priemonė, sukonstruota vežti skysčius, dujas, miltelius ar granuliuotas medžiagas, turinti vieną ar keletą stacionarių sumontuotų cisternų. Be pačios transporto priemonės arba jos važiuoklės mazgų, autocisterna sudaryta iš vieno ar keleto korpusų, jų įrangos elementų ir sujungiamųjų detalių, skirtų šiems elementams tvirtinti prie transporto priemonės ar važiuoklės mazgų.

„*Avarinė tara*“ – tai speciali tara, atitinkanti 6.1 skyriaus reikalavimus, į kurią talpinamos pažeistos, su defektu ar laidžios pakuotės su pavojingais krovinių, taip pat prasisunkę ar išbyrę pavojingi kroviniai, vežami perdirbti ar sunaikinti.

„*Avarinė temperatūra*“ – temperatūra, kurią pasiekus turi būti imamasi avarinių priemonių, jei nėra galimybės jos kontroliuoti.

B

„*Balionas*“ – tai kilnojamas slėginis indas, kurio talpa ne didesnė kaip 150 litrų (taip pat žr. „*balionų ryšulys (karkasinis rėmas)*“).

„*Balionų ryšulys (karkasinis rėmas)*“ – tai kilnojamas, tvirtai tarpusavyje kolektoriumi sujungtų balionų rinkinys.

„*Bandymas sandarumui nustatyti*“ – bandymas, atliekamas siekiant nustatyti, ar cisterna, tara arba VTK ir jų įranga bei uždarymo įtaisai yra sandarūs.

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Bandymo slėgis*“ – tai didžiausias faktiškai cisternoje pasiekiamas slėgis ją bandant slėgiu (taip pat žr. „*Apskaičiuotas slėgis*“, „*Ištuštinimo slėgis*“, „*Užpildymo slėgis*“ ir „*Didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis)*“).

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Bandymų ir kriterijų vadovas*“ – trečias papildytas Jungtinių Tautų Pavojingų krovinių vežimo rekomendacijų Bandymų ir kriterijų vadovas, kurį išleido Jungtinių Tautų Organizacija (ST/SG/AC.10/11/Rev.3).

„*Bendra pozicija*“ – tai pozicija tiksliai nurodytai medžiagų ar gaminių grupei (žr. 2.1.1.2, B, C ir D).

„*Biologinis/techninis pavadinimas*“ – tai pavadinimas, kuris šiuo metu vartojamas moksliniuose-techniniuose žinyuose, periodikos leidiniuose ir straipsniuose. Prekybiniai pavadinimai šiam tikslui nevartojami.

„*Byrėjimui atspari tara*“ – tai sausoms medžiagoms, įskaitant vežimo metu atsirandančias smulkias kietas medžiagas, nelaidi tara.

„*Būgnas*“ – tai cilindro formos tara plokščiu ar išgaubtu dugnu, pagaminta iš metalo, fibros, plastiko, faneros ar kitokių tinkamų medžiagų. Ši sąvoka taip pat apima kitų formų tarą, pvz., apskritimo, siaurėjančio ar plėtėjančio (kibiro formos) kūgio. Ši sąvoka neapima medinių statinių ir kanistrų.

C

„*Cisterna*“ – korpusas, įskaitant konstrukcinę ir aptarnavimo įrangą. Kai sąvoka „cisterna“ vartojama atskirai, ji reiškia konteinerinę cisterną, kilnojamą cisterną, nuimamą ar stacionarią cisterną, kaip apibrėžta šioje dalyje, įskaitant cisternas – transporto priemonių–baterijų ar DDK elementus (taip pat žr. „*Nuimama cisterna*“, „*Stacionari cisterna*“, „*Kilnojama cisterna*“ ir „*Daugiaelementis dujų konteineris*“).

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7.4.1.

„*CSC*“ – tai Tarptautinė saugių konteinerių konvencija (Ženeva, 1972 metai) su pataisomis, išleista Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) Londone.

D

„*Daugiaelementis dujų konteineris (DDK)*“ – tai konteinerio rėme sumontuotų ir tarpusavyje kolektoriumi sujungtų elementų junginys. Daugiaelementio dujų konteinerio elementai: balionai,

vamzdeliai, slėginiai būgnai ir balionų ryšuliai, taip pat 2 klasės dujoms vežti skirtos cisternos, kurių talpa didesnė kaip 450 litrai.

„*Daugkartinio naudojimo tara*“ – tai tara, kuri patikrinta ir, neradus defektų, pripažinta kaip atlaikanti eksploatacinius bandymus, tara. Ši sąvoka apima tarą, kuri užpildoma tuo pačiu ar analogišku turiniu ir, kontroliuojant siuntėjui, vežama paskirstyti.

„DDK“: žr. „*Daugiaelementis dujų konteineris*“.

„*Dengta transporto priemonė*“ – tai atvira transporto priemonė su danga, skirta kroviniui apsaugoti.

„*Dengtas konteineris*“ – atviras konteineris su danga, skirta kroviniui apsaugoti.

„*Dėžė*“ – tara su vientisomis stačiakampio ar daugiakampio formos sienelėmis, pagaminta iš metalo, medžio, faneros, perdirbtos medienos, fibros, plastiko ar kitų tinkamų medžiagų. Mažos angos, skirtos palengvinti aptarnavimą ar atidarymą arba reikalingos pagal klasifikacinius reikalavimus, leistinos tik tuo atveju, jei tai vežimo metu nepažeidžia taros vientisumo.

„*Didelė tara*“ – tai išorinė tara su gaminiais ar vidine tara, kuri:

- a) skirta mechanizuotam pakrovimui ir iškrovimui;
- b) kurios neto masė didesnė kaip 400 kg arba talpa didesnė kaip 450 l, bet tūris ne didesnis kaip 3 m³.

„*Didelis konteineris*“ – tai:

- a) konteineris, kurio vidinė talpa didesnė kaip 3 m³;
- b) pagal CSC – tokio dydžio konteineris, kai plotas apskaičiuotas tarp keturių išorinių apatinių kampų yra:

I) ne mažesnis kaip 14 m² (150 kv. pėdų) arba

II) ne mažesnis kaip 7 m² (75 kv. pėdų), esant viršutinėms kampinėms sujungiamosioms detalėms.

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.1.2.

„*Didžiausia leistina bruto masė*“

- a) (visiems VTK, išskyrus lanksčius VTK) tai korpuso, jo aptarnavimo ir konstrukcinės įrangos bei didžiausios leistinos įkrovos masė;
- b) (cisternoms) tuščios cisternos ir didžiausios leistinos vežti įkrovos masė.

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Didžiausia leistina įkrova*“ (*lankstiems VTK*) – tai didžiausia neto masė, kuriai pritaikytas VTK ir kurią leidžiama vežti.

„*Didžiausia neto masė*“ – tai didžiausia vienos taros turinio neto masė ar didžiausia bendra vidinės taros ir turinio masė kilogramais.

„*Didžiausia talpa*“ – tai didžiausias vidinis indo ar taros, įskaitant vidutinės talpos konteinerius (VTK) ir didelę tarą, tūris kubiniais metrais ar litrais.

„*Didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis)*“ – didžiausias iš trijų nurodytų slėgių:

- a) didžiausias faktinis slėgis, leistinas cisternoje užpildymo metu (didžiausias leistinas užpildymo slėgis);
- b) didžiausias faktinis slėgis, leistinas cisternoje ištuštinimo metu (didžiausias leistinas ištuštinimo slėgis);
- c) faktinis manometrinis slėgis, kuriuo veikiama cisterna dėl joje esančių medžiagų (įskaitant galinčias joje atsirasti dujas) esant didžiausiai darbinei temperatūrai.

Jei specialiuose reikalavimuose, aprašytuose 4.3 skyriuje, nenurodyta kitaip, tai darbinio slėgio (manometrinio slėgio) skaitmeninė reikšmė neturi būti mažesnė už užpildomos medžiagos garų slėgį (absoliutų slėgį) esant 50°C temperatūrai.

Tačiau cisternoms su apsauginiu vožtuvu (su trūkiosiomis membranomis arba be jų), didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis) lygus nurodytam apsauginio vožtuvo suveikimo

slėgiui (taip pat žr. „*Apskaičiuotasis slėgis*“, „*Ištuštinimo slėgis*“, „*Užpildymo slėgis*“ ir „*Bandyminis slėgis*“).

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„*Dujos*“ – tai medžiaga:

a) kurios garų slėgis esant 50°C temperatūrai didesnis kaip 300 kPa (3 barai); arba

b) kuri esant 20°C temperatūrai ir normaliam 101,3 kPa slėgiui visiškai virsta dujomis.

„*Dujų balionėlis*“ – tai bet kokia vienkartinio naudojimo talpykla, talpinanti suslėgtas dujas arba dujų mišinį. Jis gali būti su vožtuvu.

E

„*EEB taisyklės*“ – tai taisyklės, pridedamos prie Sutarties dėl vieningų techninių nuostatų ratinėms transporto priemonėms, įrangai ir dalims, kurios gali būti įrengtos ir/arba panaudotos ant ratinių transporto priemonių, priėmimo ir dėl abipusio oficialių patvirtinimų, suteiktų vadovaujantis šiomis nuostatomis (1958 m. Sutartis su daliniais pakeitimais), pripažinimo.

„*ES direktyva*“ – tai kompetentingų Europos Sąjungos institucijų priimtos nuostatos, turinčios, atsižvelgiant į siekiamą rezultatą, privalomąją galią kiekvienai valstybei narei, kuriai jos skiriamos, bet paliekančios nacionalinėms institucijoms laisvę pasirinkti jų įgyvendinimo formą ir būdus.

G

„*Gavėjas*“ – tai krovinio gavėjas pagal vežimo sutartį. Jei krovinio gavėjas pagal vežimo sutartį įgalioja trečiąją šalį, tai šis asmuo traktuojamas kaip krovinio gavėjas pagal ADR. Jei transporto operacija vykdoma be vežimo sutarties, tai įmonė, kuri priima atvežtus krovninius, traktuojama kaip krovinio gavėjas.

I

„*ICAO Techninės instrukcijos*“ – Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) Monrealyje paskelbtos „Techninės saugaus pavojingų krovinių vežimo oro transportu instrukcijos“, papildančios Tarptautinės civilinės aviacijos Čikagos konvencijos (Čikaga, 1944 m.) 18 priedą.

„*Įdėklas*“ – tai vamzdelis arba maišas, įdėtas į tarą, įskaitant didelę tarą ar VTK, bet nesantis neatskiriama taros dalimi, įskaitant uždarymo įtaisus.

„*IMDG code*“ (*International Maritime Dangerous Goods Code*) – tai Tarptautinis pavojingų krovinių vežimo jūra kodeksas, skirtas 1974 m. Londone Tarptautinės jūrų organizacijos (IMO) paskelbtos Tarptautinės žmogaus gyvybės apsaugos jūroje konvencijos (SOLAS) A dalies VII skyriaus įgyvendinimui.

„*Įmonė*“ – bet koks fizinis, juridinis asmuo, vykdamas komercinę ar nekomercinę veiklą, bet kokia asociacija ar asmenų grupė, neturinti teisinio statuso, vykdamas komercinę ar nekomercinę veiklą, taip pat bet kokia oficiali organizacija, turinti teisinį statusą arba priklausanti nuo kokios nors institucijos, turinčios teisinį statusą.

„*Indas*“ – tai indas, talpinantis medžiagas ar gaminius, įskaitant visas uždarymo priemones. Ši sąvoka netaikoma korpusams (taip pat žr. „*Kriogeninis indas*“, „*Vidinis indas*“, „*Kieta vidinė talpykla*“ ir „*Dujų balionėlis*“).

PASTABA. 2 klasės indams priskiriami balionai, vamzdeliai, slėginiai būgnai, kriogeniniai indai ir balionų ryšuliai (karkasiniai rėmai).

„*Išorinė tara*“ – sudėtinės ar kombinuotos taros išorinė apsauginė danga kartu su bet kokia absorbuojančia medžiaga, tarpikliu bei kitais komponentais, būtinais vidiniams indams ar vidinei tarai talpinti ir apsaugoti.

„Išorinė transporto tara“ – tai vieno siuntėjo naudojamas apvalkalas vienai ar kelioms pakuotėms apjungti į atskirą vienetą, siekiant palengvinti jų krovimą ir sudėjimą vežimui.

Išorinės transporto taros pavyzdžiai:

a) padėklas, ant kurio sudėta keletas pakuočių, sutvirtintų plastiko juosta, susitraukiančia arba išsitempiančia juosta, plėvele arba kitomis tinkamomis priemonėmis; arba

b) apsauginė išorinė tara, pavyzdžiui, dėžė ar apkala.

„Ištuštinimo slėgis“ – tai didžiausias faktiškai pasiekiamas slėgis cisternoje, atsirandantis tuštinant cisterną slėginiu būdu (taip pat žr. „Apskaičiuotas slėgis“, „Užpildymo slėgis“, „Didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis)“ ir „Bandymo slėgis“).

J

„JT Bendrosios nuostatos“ – tai Jungtinių Tautų paskelbtas vienuolikto peržiūrėto Pavojingų krovinių vežimo Rekomendacijų leidimo priedas „Bendrosios nuostatos“(ST/SG/AC.10/1/Rev.11).

„JT Numeris“ – tai keturženklis medžiagos ar gaminio identifikacinis numeris pagal JT Bendrąsias nuostatas.

K

„Kanistras“ – tai metalinė ar plastikinė tara, kurios skersinis pjūvis yra stačiakampio ar daugiakampio formos, su viena ar keletu angų.

„Karkasinis rėmas“ (2 klasė): žr. „Balionų ryšulys“.

„Kieta medžiaga“ – tai:

a) medžiaga, kuri lydosi ar pradeda lydėtis, kai temperatūra didesnė kaip 20°C esant 101,3 kPa slėgiui; arba

b) medžiaga, kuri pagal ASTM D 4359–90 metodu atliktą bandymą nėra skystis arba kuri yra pastos pavidalo pagal bandymo, aprašyto 2.3.4, kriterijus, taikomus takumui nustatyti (bandymas naudojant penetrometrą).

„Kieta vidinė talpykla“ (sudėtiniam VTK) – tai talpykla, kuri būdama tuščia, be uždarančiųjų įrenginių ir išorinės dangos, išsaugo savo pradinę formą. Bet kuri vidinė talpykla, kuri nėra „kieta“, laikoma „lanksčia“.

„Kietas plastikinis VTK“ – tai konteineris, pagamintas iš kieto plastikinio korpuso, kuris gali turėti konstrukcinę ir atitinkamą aptarnavimo įrangą.

„Kilnojama cisterna“ – tai cisterna, skirta įvairiarūšiam vežimui, kurios talpa didesnė kaip 450 litrai, atitinkanti 6.7 skyriaus nuostatas arba IMDG code reikalavimus ir 3.2 skyriaus A lentelės 10 stulpelio nuorodą „Kilnojamos cisternos instrukcija“ (kodas T).

„Kilnojamos cisternos operatorius“ žr. „Konteinerinės cisternos/kilnojamos cisternos operatorius“.

„Kokybės užtikrinimas“ – tai bet kokios organizacijos ar institucijos vykdoma sisteminė kontrolė ir patikros programa, užtikrinanti, kad būtų laikomasi ADR nurodytų saugos reikalavimų praktikoje.

„Kombinuota tara“ – tai taros junginys, skirtas vežti, sudarytas iš vidinės (vienos ar keleto) taros, įdėtos į išorinę tarą pagal 4.1.1.5.

PASTABA. „Kombinuotos taros“ „vidinė tara“ – tai „vidinė tara“, o ne „vidinis indas“. Vienas iš „vidinės taros“ pavyzdžių – stiklinis butelis.

„Kompetentinga institucija“ – tai institucija ar institucijos arba bet kokia kita organizacija ar organizacijos, paskirtos būti tokiomis kiekvienoje valstybėje kiekvienu konkrečiu atveju, vadovaujantis tos valstybės nacionaline teise.

„Konstrukcinė įranga“

a) autocisternų ar nuimamų cisternų cisternoms – tai išoriniai ar vidiniai korpuso stiprinimo, tvirtinimo, apsauginiai ar stabilizavimo elementai;

b) konteinerinių cisternų cisternoms – tai išoriniai ar vidiniai korpuso stiprinimo, tvirtinimo, apsauginiai ar stabilizavimo elementai;

c) transporto priemonės baterijos ar VTK elementams – tai išoriniai ar vidiniai korpuso ar indo stiprinimo, tvirtinimo, apsauginiai ar stabilizavimo elementai;

d) VTK, išskyrus lanksčius VTK, – tai korpuso stiprinimo, tvirtinimo, apsauginiai ar stabilizavimo elementai (įskaitant sudėtinių VTK su plastikine vidine talpykla pagrindu), skirti kroviniui krauti.

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„Konteinerinė cisterna“ – tai transporto priemonės įrangos įrenginys, atitinkantis sąvoką „konteineris“, sudarytas iš korpuso ir įrangos elementų, įskaitant įrangą, užtikrinančią konteinerinės cisternos galimybę judėti be žymaus jos padėties kitimo, naudojamas dujoms, skysčiams, milteliams ar granuliuotoms medžiagoms vežti, talpinantis daugiau kaip 0,45 m³ (450 litrų).

PASTABA. VTK, atitinkantys 6.5 skyriaus reikalavimus, nelaikomi konteinerinėmis cisternomis.

„Konteinerinės cisternos/kilnojamos cisternos operatorius“ – bet kokia įmonė, kurios vardu užregistruota konteinerinė/kilnojama cisterna.

„Konteineris“ – tai transporto įrangos dalis (pakeliamas furgonas ar kitas panašus įrenginys):

– pastovios formos, pakankamai tvirtas, tinkamas daugkartiniam naudojimui;

– specialiai sukonstruotas kroviniams vežti viena ar keliomis transporto priemonėmis be tarpinio krovinio perkrovimo;

– aprūpintas įrenginiais, palengvinančiais jo tvirtinimą ir tvarkymą, ypač kai reikia perkrauti iš vienos transporto priemonės į kitą;

– sukonstruotas taip, kad jį būtų galima lengvai pakrauti ir iškrauti (taip pat žr. „Uždaras konteineris“, „Didelis konteineris“, „Atviras konteineris“, „Dengtas konteineris“ ir „Mažas konteineris“).

Nuimamas kėbulas – tai konteineris, kurio charakteristikos pagal Europos standartą EN 283 (1991 metų leidimas):

– vertinant pagal mechaninį atsparumą, jis pagamintas vežti tik ant geležinkelio platformos ar sausumos transporto priemone, ar ro-ro tipo laivu;

– neturi būti kraunamas į rietuves;

– gali būti iškraunamas iš transporto priemonės ant savo atramų, naudojant transporto priemonėje esančią įrangą ir vėl tuo pačiu būdu pakraunamas į transporto priemonę.

PASTABA. Sąvoka „konteineris“ neapima įprastos taros, VTK konteinerių, konteinerinių cisternų ar transporto priemonių.

„Kontrolinė temperatūra“ – didžiausia temperatūra, kuriai esant galima saugiai vežti organinius peroksidus ar autoreaktingas medžiagas.

„Korpusas“ – medžiagą talpinantis apvalkalas (įskaitant angas ir jų sklendes).

1 PASTABA. Ši sąvoka netaikoma indams.

2 PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

„Korpusas“ (visiems VTK, išskyrus sudėtinius VTK) – tai pats indas kartu su atidarymo ir uždarymo įtaisais, bet be aptarnavimo įrangos.

„Kriogeninis indas“ – kilnojamas indas su šilumos izoliacija atšaldytoms suskystintoms dujoms, kurio talpa ne didesnė kaip 1000 litrų.

„Krovėjas“ – bet kokia įmonė, pakraunanti pavojingą krovinį į transporto priemonę ar konteinerį.

„Krovinyš“ – tai bet kokia pakuotė ar bet kokios pakuotės, arba bet kokia pavojingų krovinių siunta, kurią siuntėjas pateikia vežimui.

„Kurą naudojantis šildymo įtaisas“ – įtaisas, naudojantis skystą ar dujinį kurą, ir nenaudojantis variklio, užvedančio transporto priemonę, išskiriamos šilumos.

L

„Lankstus VTK“ – tai korpusas, pagamintas iš plėvelės, austinės medžiagos ar kokios nors kitos minkštos medžiagos, arba jų derinio, kai reikia, su vidine danga ar įklotu, su aptarnavimo įranga ir kroviniui krauti skirtu įtaisu.

„Lengva metalinė tara“ – tai apvalaus, elipsės, stačiakampio ar daugiakampio (taip pat kūgio) skerspjūvio formos tara, taip pat siaurėjančios ar platėjančios (kibiro) formos tara, pagaminta iš metalo, kurios sienelės storis mažesnis už 0,5 mm (pvz., alavuotos skardos), plokščiu ar išgaubtu dugnu, su viena ar keliomis angomis, jei jos neapima sąvokos „būgnas“ arba „kanistras“.

„Liepsnus komponentas“ – (aerozoliams ir dujų balionėliams) tai dujos, kurios lengvai užsiliiepsnoja ore esant normaliam slėgiui; taip pat skysta medžiaga arba preparatas, kurio pliūpsnio temperatūra ne didesnė kaip 100°C.

M

„Maišas“ – lanksti tara, pagaminta iš popieriaus, plastiko plėvelės, tekstilės, austos medžiagos ar kitų tinkamų medžiagų.

„Maža dujų talpykla“ žr. „Dujų balionėlis“.

„Mažas konteineris“ – tai konteineris, kurio vidinis tūris ne mažesnis kaip 1 m³ ir ne didesnis kaip 3 m³.

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.2.

„Medinė statinė“ – tai natūralios medienos tara, kurios skersinis pjūvis yra apskritimo formos, išgaubtomis sienelėmis, su lankais ir dugnais, sutvirtintais kniedėmis.

„Medinis VTK“ – tai kietas arba surenkamas medinis korpusas su vidiniu įdėklu (be vidinės taros), kartu su atitinkama aptarnavimo ir konstrukcijos įranga.

„Metalinis VTK“ – tai metalinis korpusas su atitinkama aptarnavimo ir konstrukcine įranga.

„Minkštasis plienas“ – tai plienas, kurio mažiausias atsparumas trūkimui 360–440 H/mm².

PASTABA. Dėl kilnojamų cisternų žr. 6.7 skyrių.

N

„Nominali indo talpa“ – tai nominalus inde esančio pavojingo krovinio tūris litrais. Suspaustų dujų balionų nominali talpa lygi vandens talpai juose.

„Nuimama cisterna“ – tai cisterna, išskyrus stacionarią cisterną, kilnojamą cisterną, konteinerinę cisterną arba transporto priemonės baterijos ar DDK elementą, kurios talpa didesnė kaip 450 litrai, nepritaikyta medžiagų vežimui neperkraudant ir paprastai aptarnaujama tik tuščia.

„Nuimamas kėbulas“ žr. „Konteineris“.

„Cisterna-nuimamas kėbulas“ – tai konteinerinė cisterna.

„Nuostatų vykdymo užtikrinimas“ – (radioaktyviuosius medžiagoms) kompetentingos institucijos vykdoma sisteminė priemonių programa, užtikrinanti, jog praktikoje būtų laikomasi ADR reikalavimų.

P

„Pakartotinai naudojamas plastikas“ – tai medžiaga, rekuperuota iš panaudotos pramoninės taros, išvalyta ir paruošta perdirbimui į naują tarą.

„*Pakavimo grupė*“ – tai grupė, kuriai pakavimo tikslais gali būti priskiriamos medžiagos, atsižvelgiant į jų pavojingumo laipsnį. Pakavimo grupės skirstomos taip (išsamesnis paaiškinimas pateiktas 2 dalyje):

- I pakavimo grupė: labai pavojingos medžiagos;
- II pakavimo grupė: pavojingos medžiagos;
- III pakavimo grupė: mažai pavojingos medžiagos;

PASTABA. Kai kurie gaminiai, savo sudėtyje turintys pavojingų krovinių, priskiriami pakavimo grupei.

„*Pakuotė*“ – išsiuntimui parengtas pakavimo operacijos galutinis produktas, kurį sudaro tara, didelė tara ar VTK bei jų turinys. Ši sąvoka apima šiame skyriuje aprašytus dujų indus, taip pat gaminius, kurie pagal dydį, svorį ar konfigūraciją gali būti vežami nesupakuoti ar vežami rėme, apkaloje ar transporto pakrovimo įtaisuose. Ši sąvoka netaikoma kroviniams, kurie vežami palaidai bei cisternoje vežamoms medžiagoms.

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.2.

„*Pakuotės masė*“ – jei nenurodyta kitaip, tai pakuotės bruto masė. Bruto masė neapima medžiagų vežimui naudojamų konteinerių ir cisternų masės.

„*Pakuotojas*“ – bet kokia įmonė, užpildanti tarą pavojingais kroviniiais, įskaitant didelę tarą, vidutinės talpos konteinerius (VTK) ir, kai reikia, paruošianti pakuotes vežimui.

„*Pavojinga reakcija*“ – tai:

- a) degimas ar didelio šilumos kiekio išsiskyrimas;
- b) liepsnių, troškinančių, oksiduojančių ar toksiškų dujų išsiskyrimas;
- c) edžių medžiagų susidarymas;
- d) nestabilių medžiagų susidarymas; arba
- e) pavojingas slėgio padidėjimas (tik cisternoms).

„*Pavojingi kroviniai*“ – tai medžiagos ar gaminiai, kuriuos pagal ADR vežti draudžiama arba leidžiama, tik jei laikomasi ADR reikalavimų.

„*Perdirbta tara*“ – tai visų pirma:

a) metaliniai būgnai:

I) gaminami kaip JT taros tipas, atitinkantis 6.1 skyriaus reikalavimus, iš JT reikalavimų neatitinkančios taros tipo;

II) iš vieno JT taros tipo, atitinkančio 6.1 skyriaus reikalavimus, pakeisti į kitą JT reikalavimus atitinkantį taros tipą; arba

III) kuriuose pakeičiami neatskiriami konstrukciniai elementai (pvz., nenuimami dugnai);

b) plastiko būgnai:

I) iš vieno JT taros tipo pakeisti į kitą JT taros tipą (pvz., iš 1H1 į 1H2); arba

II) kuriuose pakeičiami neatskiriami konstrukciniai elementai.

Perdirbtiems būgnams taikomi tie patys 6.1 skyriaus reikalavimai kaip ir to paties tipo naujiems būgnams.

„*Pertvara*“ – (1 klasė) tai metalo, plastiko, fibros ar kitos tinkamos medžiagos lakštas, tiksliai tvirtinamas išorinėje, tarpinėje ar vidinėje taroje. Jis gali būti tokios formos, kad galima būtų tarą ar gaminius įstatyti, tinkamai įtvirtinti ir atskirti vieną nuo kito.

„*Pilnas pakrovimas*“ – bet koks vieno siuntėjo kroviny, vežamas vienoje atskiroje transporto priemonėje ar viename dideliame konteineryje, kai visos pakrovimo ir iškrovimo operacijos atliekamos pagal siuntėjo ar gavėjo nurodymus.

PASTABA. 7 klasei ši sąvoka atitinka sąvoką „išskirtinis naudojimas“, žr. 2.2.7.2.

„*Pintas plastikinis audinys*“ (lankstiams VTK) – audinys, pagamintas iš ištemptų juostų ar pavienių tinkamo polimerinio audinio siūlų.

„*Pliūpsnio temperatūra*“ – žemiausia skysčio temperatūra, kai jo garai su oru sudaro liepsnų mišinį.

„*Pozicija „K. N.“ (konkrečiai nenurodyta)*“ – tai bendra pozicija, kuriai gali būti priskirtos medžiagos, mišiniai, tirpalai ar gaminiai, jei:

a) jie neišvardyti 3.2 skyriaus A lentelėje ir

b) jų fizinės, cheminės ir/ar pavojingos savybės atitinka klasę, klasifikacinį kodą, pakavimo grupę ir „k. n.“ pozicijos pavadinimą ir aprašymą.

R

„*RID*“ – tai Pavojingų krovinių tarptautinių vežimų geležinkeliais taisyklės [Tarptautinio krovinių vežimo geležinkeliais konvencijos (COTIF) B priedo „Vieningosios nuostatos dėl tarptautinio krovinių vežimo geležinkeliais konvencijos“ (CIM) 1 papildymas].

„*Ritė*“ (1 klasė) – tai gaminys iš plastiko, medžio, fibros, metalo ar kitos tinkamos medžiagos, su centrine ašimi ir šoninėmis sienelėmis ašies galuose arba be jų. Gaminiai ir medžiagos gali būti vnyiojamos ant ašies ir prilaikomos šoninių sienelių.

S

„*Sandariai uždaroma cisterna*“ – tai cisterna, kurios angos sandariai uždarytos, neturinti savo įrangoje apsauginių vožtuvų, trūkiųjų membranų ir kitų panašių apsaugos įtaisų. Cisternos, turinčios apsauginius vožtuvus, įrengtus po trūkiųjų membranų, laikomos sandariai uždaromomis.

„*Savaime greitėjančio skilimo temperatūra (SGST)*“ – žemiausia temperatūra, kai vežimui naudojamoje taroje gali įvykti savaime greitėjantis medžiagos skilimas. Nuostatos dėl SGST nustatymo ir įkaitimo uždaroje erdvėje efekto nurodytos Bandymų ir kriterijų vadovo II dalyje.

„SGST“, žr. „*Savaime greitėjančio skilimo temperatūra*“.

„*Siuntėjas*“ – tai įmonė, kuri siunčia pavojingą krovinį savo arba trečiosios šalies vardu. Jei transporto operacija vykdoma pagal vežimo sutartį, krovinio siuntėjas įvardijamas pagal tokią vežimo sutartį.

„*Skystis*“ – tai medžiaga, kurios garų slėgis esant 50°C temperatūrai ne didesnis kaip 300 kPa (3 barai), kuri esant 20°C temperatūrai ir normaliam 101,3 kPa slėgiui nėra visiškai dujinio būvio ir:

a) kurios lydymosi temperatūra arba lydymosi pradžia esant 101,3 kPa slėgiui yra 20°C ar žemesnė, arba

b) kuri yra skysto būvio, bandant ASTM D 4359–90 metodu, arba

c) kuri nėra pastos pavidalo vertinant pagal kriterijus, taikomus bandymu nustatant takumą (bandymas naudojant penetrometrą), aprašytu 2.3.4 skirsnyje.

PASTABA. „Vežimas skystame būvyje“ pagal reikalavimus, taikomus cisternoms, yra:

– *skysčių, atitinkančių šią sąvoką, vežimas, arba*

– *išlydytų kietų medžiagų vežimas.*

„*Slėginis būgnas*“ – tai suvirintas kilnojamas slėginis indas, kurio talpa didesnė už 150 litrų, bet ne didesnė už 1000 litrų (pvz., cilindro formos indai su ridenimo lankais, indai su pavažomis ir indai rėmuose).

„*Slėginis dujų balionėlis*“, žr. „*Aerolinis purkštuvas*“.

„*Stacionari cisterna*“ – tai cisterna, kurios talpa didesnė kaip 1000 litrų, stacionariai sumontuota ant transporto priemonės (kuri šiuo atveju tampa autocisterna) arba sudaranti nedalomą transporto priemonės rėmo dalį.

„*Standartinis plienas*“ – plienas, kurio atsparumas trūkimui 370 H/mm² ir pailgėjimas trūkstant 27%.

„Sudėtinė tara (iš plastiko)“ – tara, kurią sudaro vidinis indas iš plastiko ir išorinė tara (iš metalo, fibros, faneros ir t. t.). Tai nedaloma tara, kuri užpildoma, sandėliuojama, vežama ir ištušinama kaip vienas vienetas.

PASTABA. Žr. sąvokos „Sudėtinė tara (iš stiklo, porceliano ar keramikos)“ PASTABĄ.

„Sudėtinė tara (iš stiklo, porceliano ar keramikos)“ – tai tara, kurią sudaro stiklinis, porcelianinis ar keraminis vidinis indas ir išorinė tara (iš metalo, medžio, fibros, plastiko, putplasčio ir k. t.). Tai nedaloma tara, kuri užpildoma, sandėliuojama, vežama ir ištušinama kaip vienas vienetas.

PASTABA. „Sudėtinės taros“ „vidinis indas“ – tai „vidinis indas“. Pavyzdžiui, 6HA1 tipo (sudėtinė tara iš plastiko) tarai „vidinis indas“ – tai „vidinis indas“, nes įprastai indas nėra pritaikytas medžiagai laikyti be „išorinės taros“, todėl jis nelaikomas „vidine tara“.

„Sudėtinis VTK su vidine plastikine talpykla“ – tai sudėtinis VTK, sudarytas iš konstrukcinės įrangos (kietas išorinis apvalkalas), į kurią patalpinta vidinė plastikinė talpykla su aptarnavimo ar kita konstrukcine įranga. Jis pagamintas taip, kad išoriniam apvalkale sumontavus vidinę talpyklą, VTK tampa nedalomu vienetu, todėl užpildomas, sandėliuojamas, vežamas ar ištušinamas kaip nedalomas vienetas.

PASTABA. Kai kalbama apie sudėtinių VTK vidinę talpyklą, sąvoka „plastikas“ apima ir kitas polimerines medžiagas, pvz.: gumą ir kt.

T

„Talpykla“ (1 klasė) – tai dėžės, buteliai, skardinės, būgnai, kanistrai ir vamzdeliai, įskaitant visus kaiščius, naudojamus vidinėje ar tarpinėje taroje.

„Tara“ – tai indas ir bet kokie kiti komponentai ar medžiagos, būtini, kad inde galima būtų talpinti produktą (taip pat žr. „Kombinuota tara“, „Sudėtinė tara (iš plastiko)“, „Sudėtinė tara (iš stiklo, porceliano ar keramikos)“, „Vidinė tara“, „Vidutinės talpos konteineris (VTK)“, „Tarpinė tara“, „Didelė tara“, „Lengva metalinė tara“, „Išorinė tara“, „Atnaujinta tara“, „Daugkartinio naudojimo tara“, „Avarinė tara“ ir „Tanki tara“).

PASTABA. Dėl radioaktyviųjų medžiagų žr. 2.2.7.2.

„Tarpinė tara“ – tai tara tarp vidinės taros ar gaminių ir išorinės taros.

„Techninis/biologinis pavadinimas“ – tai pavadinimas, kuris šiuo metu vartojamas moksliniuose-techniniuose žinyuose, periodikos leidiniuose ir straipsniuose. Prekybiniai pavadinimai šiam tikslui nevartojami.

„Transporto priemonė“, žr. „Transporto priemonė baterija“, „Uždara transporto priemonė“, „Atvira transporto priemonė“, „Dengta transporto priemonė“ ir „Autocisterna“.

„Transporto priemonė baterija“ – tai transporto priemonė, sudaryta iš keleto elementų, kurie tarpusavyje sujungti kolektoriais ir stacionariai pritvirtinti transporto vienetui. Transporto priemonės baterijos elementai: balionai, vamzdžiai, balionų ryšuliai (taip pat vadinami karkasiniu rėmu), slėginiai būgnai, taip pat cisternos, skirtos 2 klasės dujoms vežti, kurių talpa didesnė kaip 450 litrai.

„Transporto vienetas“ – tai transporto priemonė be priekabos arba transporto priemonės ir priekabos junginys.

U

„Uždara transporto priemonė“ – tai transporto priemonė, kurios kėbulas gali būti uždaromas.

„Uždaras konteineris“ – tai visiškai uždaromas konteineris su kietu stogu, kietomis priekine, galine bei šoninėmis sienelėmis ir kietu pagrindu. Ši sąvoka apima konteinerius su atidaromu stogu, kuris vežimo metu gali būti uždaromas.

„Uždarymo įtaisas“ – tai įtaisas, uždarantis indo angas.

„Užpildymo slėgis“ – tai didžiausias faktiškai pasiekiamas slėgis cisternoje, kai ji užpildoma naudojant slėgį (taip pat žr. „Apskaičiuotas slėgis“, „Ištuštinimo slėgis“, „Didžiausias darbinis slėgis (manometrinis slėgis)“ ir „Bandymo slėgis“).

„Užpildytojas“ – bet kokia įmonė, pakraunanti pavojingą krovinį į cisterną (autocisterną, nuimamą cisterną, kilnojamą cisterną ar konteinerinę cisterną) ir/ar transporto priemonę, didelį konteinerį ar mažą konteinerį, arba transporto priemonę bateriją ar DDK.

V

„Vakuuminė cisterna atliekoms“ – tai stacionari ar nuimama cisterna, dažniausiai naudojama pavojingoms atliekoms vežti, pasižyminti ypatingomis konstrukcinėmis charakteristikomis ir/arba turinti atliekų pakrovimą/iškrovimą palengvinančią įrangą, kaip nurodyta 6.10 skyriuje. Cisterna, visiškai atitinkanti 6.7 ir 6.8 skyrių reikalavimus, nėra vakuuminė atliekų cisterna.

„Vakuuminis vožtuvas“ – tai spyruoklinis įtaisas, automatiškai atsidarantis esant nustatytam slėgiui ir skirtas apsaugoti cisterną nuo neleistino vidinio slėgio susidarymo.

„Vamzdelis“ (2 klasė) – besiūlis kilnojamas slėginis indas, kurio tūris didesnis nei 150 litrų ir ne didesnis negu 5000 litrų.

„Vežėjas“ – įmonė, atliekanti transporto operaciją pagal vežimo sutartį ar be jos.

„Vežimas“ – krovinio buvimo vietos pasikeitimas, įskaitant pagal vežimo reikalavimus būtinus sustojimus ir bet koki pavojingų krovinių buvimą transporto priemonėse, cisternose, konteineriuose iki, per ir po jų buvimo vietos pakeitimo.

Ši sąvoka taip pat apima laikiną pavojingų krovinių sandėliavimą, keičiant transporto rūšį ar transporto priemonę (perkrovimas). Ši nuostata taikoma, jei pareikalavus pateikiami dokumentai, kuriuose nurodyta krovinio išsiuntimo ir gavimo vieta, ir jei laikino sandėliavimo metu pakuotės ir cisternos neatidaromos, išskyrus tuos atvejus, kai jas tikrina kompetentingos institucijos.

„Vežimas palaidai“ – tai kietų nesupakuotų medžiagų ar gaminių vežimas transporto priemonėse ar konteineriuose. Ši sąvoka netaikoma supakuotiems kroviniams ir krovinius vežant cisternose.

„Vidinis indas“ – tai indas, kuriam būtina išorinė tara, kad jame galima būtų talpinti krovinį.

„Vidinė tara“ – tai tara, kuri vežant talpinama į išorinę tarą.

„VTK“, žr. „Vidutinės talpos konteineris“.

„Vidutinės talpos konteineris (VTK)“ – tai tvirta arba lanksti kilnojama tara, kitokia, nei nurodyta 6.1 skyriuje:

a) kurios talpa:

I) ne didesnė kaip 3 m^3 – II ir III pakavimo grupių kietoms medžiagoms ir skysčiams;

II) ne didesnė kaip $1,5 \text{ m}^3$ – I pakavimo grupės kietoms medžiagoms, supakuotoms į lanksčius, kietus plastikinius, sudėtinius, fibros arba medinius VTK;

III) ne didesnė kaip 3 m^3 – I pakavimo grupės kietoms medžiagoms, supakuotoms į metalinius VTK;

IV) ne didesnė kaip 3 m^3 – radioaktyviosioms 7 klasės medžiagoms;

b) skirta mechanizuotam tvarkymui;

c) išlaiko krovimo ir vežimo metu susidarantį apkrovą, nustatytas bandymais, aprašytas 6.5 skyriuje (taip pat žr. „Sudėtinis VTK su plastikine vidine talpykla“, „VTK iš fibros“, „Lankstus VTK“, „Metalinis VTK“, „Kietas plastikinis VTK“ ir „Medinis VTK“).

1 PASTABA. Konteinerinės cisternos ar konteinerinės cisternos, atitinkančios 6.7 arba 6.8 skyrių reikalavimus, nepriskiriamos vidutinės talpos konteineriams (VTK).

2 PASTABA. Vidutinės talpos konteineriai (VTK), atitinkantys 6.5 skyriaus reikalavimus, nelaikomi konteineriais pagal ADR.

„VTK iš fibros“ – iš fibros pagamintas korpusas su nuimamais viršutiniu ir apatiniu dangčiais arba be jų, kai reikia su vidiniu įdėklu (bet be vidinės taros) ir su atitinkama aptarnavimo ir konstrukcine įranga.

1.2.2 Matavimo vienetai

1.2.2.1 ADR naudojami šie matavimo vienetai^a:

Dydis vienetų	SI ^b sistemos vienetas	Alternatyvus vienetas	Santykis tarp
Ilgis m (metras)	–	–	
Plotas	m ² (kvadratinis metras)	–	–
Tūris m ³ (kubinis metras)	l ^c (litras)	1 l = 10 ⁻³ m ³	
Laikas	s (sekundė) min (minutė)	1 min = 60 s	
h (valanda)	1 h = 3600 s		
p (para)	1 p = 86 400 s		
Masė kg (kilogramas)	g (gramas)	1 g = 10 ⁻³ kg	
t (tona)	1 t = 10 ³ kg		
Tankis kg/m ³	kg/l	1 kg/l = 10 ³ kg/m ³	
Temperatūra K (Kelvinas)	°C (laipsnis Celsijaus)	0°C = 273,15 K	
Temperatūrų skirtumas K (Kelvinas)	°C (laipsnis Celsijaus)	1°C = 1 K	
Jėga N (Niutonas)	–	1 N = 1 kg × m/s ²	
Slėgis Pa (Paskalis)	1 Pa = 1 N/m ²		
bar (baras)	1 bar = 10 ⁵ Pa		
Įtampa N/m ²	N/mm ²	1 N/mm ² = 1 MPa	
Darbas kWh (kilovatvalandė)	1 kWh = 3,6 MJ		
Energija J (džaulis)	1 J = 1N · m = 1 W · s		
Šilumos kiekis eV (elektronvoltas)	1 eV = 0,1602 × 10 ⁻¹⁸ J		
Galia W (vatas)	–	1 W = 1 J/s = 1N · m/s	
Kinematinė klampa m ² /s	mm ² /s	1 mm ² /s = 10 ⁻⁶ m ² /s	
Dinaminė klampa Pa · s	mPa · s	1 mPa · s = 10 ⁻³ Pa · s	
Aktyvumas Bq (bekerelis)			
Apšvitos dozė Sv (Zyvertas)			

^a Perskaičiuojant vienetus į SI sistemos vienetus naudojami šie suapvalinimai:

Jėga	Įtampa
1 kg = 9,807 N	1 kg/mm ² = 9,807 N/mm ²
1 N = 0,102 kg	1 N/mm ² = 0,102 kg/mm ²

Slėgis

$$1 \text{ Pa} = 1 \text{ N/m}^2 = 10^{-5} \text{ bar} = 1,02 \times 10^{-5} \text{ kg/cm}^2 = 0,75 \times 10^{-2} \text{ torr}$$

$$1 \text{ bar} = 10^5 \text{ Pa} = 1,02 \text{ kg/cm}^2 = 750 \text{ torr}$$

$$1 \text{ kg/cm}^2 = 9,807 \times 10^4 \text{ Pa} = 0,9807 \text{ bar} = 736 \text{ torr}$$

$$1 \text{ torr} = 1,33 \times 10^2 \text{ Pa} = 1,33 \times 10^{-3} \text{ bar} = 1,36 \times 10^{-3} \text{ kg/cm}^2$$

Energija, darbas, šilumos kiekis

$$1 J = 1 Nm = 0,278 \times 10^{-6} kWh = 1,102 \text{ kgm} = 0,239 \times 10^{-3} \text{ kcal}$$

$$1 kWh = 3,6 \times 10^6 J = 367 \times 10^3 \text{ kgm} = 860 \text{ kcal}$$

$$1 \text{ kgm} = 9,807 J = 2,72 \times 10^{-6} kWh = 2,34 \times 10^{-3} \text{ kcal}$$

$$1 \text{ kcal} = 4,19 \times 10^3 J = 1,16 \times 10^{-3} kWh = 427 \text{ kgm}$$

Galia

$$1 W = 0,102 \text{ kgm/s} = 0,86 \text{ kcal/val}$$

$$1 \text{ kgm/s} = 9,807 W = 8,43 \text{ kcal/val}$$

$$1 \text{ kcal/val} = 1,16 W = 0,119 \text{ kgm/s}$$

Kinematinė klampa

$$1 \text{ m}^2/\text{s} = 10^4 \text{ St (Stokų)}$$

$$1 \text{ St} = 10^{-4} \text{ m}^2/\text{s}$$

Dinaminė klampa

$$1 Pa \cdot s = 1 N \cdot s/m^2 = 10 P \text{ (Puazas)} = 0,102 \text{ kg} \cdot s/m^2$$

$$1 P = 0,1 Pa \cdot s = 0,1 Ns/m^2 = 1,02 \times 10^{-2} \text{ kg} \cdot s/m^2$$

$$1 \text{ kg} \cdot s/m^2 = 9,807 Pa \times s = 9,807 Ns/m^2 = 98,07 P$$

^b Tarptautinė vienetų sistema (SI) patvirtinta Generalinės matų ir svorių komisijos (adresas: Pavillon de Breteuil, Parc de St-Cloud, F-92 310 Sèvres).

^c Nurodant litrus vietoje santrumpos „l“ leidžiama naudoti santrumpą „L“, jei rašant atitinkamu šriftu „l“ nesiskiria nuo „1“.

Dešimtainiai vieneto kartotiniai ir dešimčių dalys gali būti nurodomi dėmenimis ar simboliais, kurių reikšmės nurodomos prieš vieneto pavadinimą ir žymenį:

Daugiklis		Dėmuo	Simbolis
1 000 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁸	kvintilijonas	eksta E
1 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁵	kvadrilijonas	peta P
1 000 000 000 000	= 10 ¹²	trilijonas	tera T
1 000 000 000	= 10 ⁹	milijardas	giga G
1 000 000	= 10 ⁶	milijonas	mega M
1 000	= 10 ³	tūkstantis	kilo K
100	= 10 ²	šimtas	hekto H/g
10	= 10 ¹	dešimtis	deka Da
0,1	= 10 ⁻¹	dešimtoji	deci D
0,01	= 10 ⁻²	šimtoji	centi C
0,001	= 10 ⁻³	tūkstantoji	mili M
0,000 001	= 10 ⁻⁶	milijonoji	mikro μ
0,000 000 001	= 10 ⁻⁹	milijardoji	nano N
0,000 000 000 001	= 10 ⁻¹²	trilijonoji	piko P
0,000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁵	kvadrilijonoji	femto f
0,000 000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁸	kvintilijonoji	ato a

PASTABA. Jungtinių Tautų Organizacija angliškai vartoja: 10⁹ = 1 milijardas. Analogiškai 10⁹ = 1 milijardoji

1.2.2.2 Jei nenurodyta kitaip, ADR ženklas „%“ reiškia:

a) kietų medžiagų ar skysčių mišiniams, tirpalams ir skysčiais sudrėkintoms kietoms medžiagoms – masės procentinę dalį, pagal apskaičiuotą bendrą mišinio, tirpalo ar sudrėkintos kietos medžiagos masę;

b) suspaustų dujų mišiniams: kai užpildoma naudojant slėgį – tūrio procentinę dalį, apskaičiuotą pagal bendrą dujų mišinio tūrį; arba kai užpildoma pagal masę, – masės procentinę dalį, apskaičiuotą pagal bendrą dujų mišinio masę;

c) suskystintų dujų ir dujų, suspaustų slegiant, mišiniams – masės procentinę dalį, paskaičiuotą pagal bendrą dujų mišinio masę.

1.2.2.3 Visos slėgio rūšys indams (bandymo slėgis, vidinis slėgis, apsauginių vožtuvų suveikimo slėgis) visuomet nurodomos kaip manometrinis slėgis (slėgis didesnis už atmosferos slėgį); tačiau medžiagos garų slėgis visuomet išreiškiamas kaip absoliutus slėgis.

1.2.2.4. Tais atvejais, kai ADR nurodomas indų užpildymo lygis, jis visuomet prilyginamas talpyklos užpildymo lygiui, kai medžiagos temperatūra lygi 15°C, jei nenurodyta kita temperatūra.

1.3 SKYRIUS

Darbuotojų, susijusių su pavojingų krovinių vežimu, mokymas

1.3.1. Sritis ir taikymas

Asmenys, samdomi vežimo dalyvių, minimų 1.4 skyriuje, pavojingiems kroviniams vežti pagal savo pareigas ir funkcijas, turi būti apmokyti reikalavimų, taikomų tokių krovinių vežimui.

1 PASTABA. Dėl saugos specialisto mokymo žr. 1.8.3.

2 PASTABA. Dėl transporto priemonės ekipažo mokymo žr. 8.2 skyrių.

1.3.2 Mokymo pobūdis

Atsižvelgiant į atitinkamų asmenų pareigas ir funkcijas, parengimas atliekamas šiomis formomis:

1.3.2.1 Bendras pažintinis mokymas

Darbuotojai turi susipažinti su bendrosiomis pavojingų krovinių vežimo nuostatomis.

1.3.2.2 Specialusis mokymas pagal funkcijas

Darbuotojai atitinkamai jų pareigoms ir funkcijoms turi būti išsamiai apmokyti pavojingų krovinių vežimo taisyklių reikalavimų.

Tais atvejais, kai pavojingų krovinių vežimas susijęs su multimodalinio transporto operacijomis, darbuotojai turi būti supažindinti su reikalavimais kitoms transporto rūšims.

1.3.2.3 Saugos mokymas

Proporcingai nelaimingo įvykio, susijusio su pavojingų krovinių vežimu, įskaitant pakrovimą ir iškrovimą, rizikai, traumų ar žalingo poveikio pavojaus laipsniui, darbuotojai turi būti mokomi apie pavojingų krovinių keliamą riziką ir pavojus.

Mokymo tikslas – informuoti darbuotojus, kaip saugiai elgtis, ir išmokyti avarinio reagavimo procedūrų.

1.3.2.4 Mokymas, susijęs su 7 klase

7 klasės krovinių vežimo tikslams darbuotojai, atsižvelgiant į atliekamą darbą, turi būti atitinkamai mokomi apie radiacijos keliamus pavojus ir prevencijos priemonės, kurių reikia laikytis, siekiant užtikrinti, kad būtų sumažinta jų ir dėl jų veiksmų galinčių nukentėti kitų asmenų apšvita.

1.3.3 Dokumentai

Ir darbdavys ir darbuotojas privalo saugoti detalius mokymo duomenis. Šie duomenys turi būti tikrinami priimant į darbą. Siekiant supažindinti su pasikeitusiomis taisyklėmis, mokymas nuolat turi būti papildomas naujomis žiniomis.

1.4 SKYRIUS

Vežimo dalyvių pareigos dėl saugos

1.4.1 Bendros saugos priemonės

1.4.1.1 Pavojingų krovinių vežimo operacijų dalyviai, įvertindami galimo pavojaus pobūdį ir apimtis, kad išvengtų arba sumažintų nuostolių ir traumų galimybę, privalo imtis tinkamų saugos priemonių. Bet kuriuo atveju savo veiklos srityje privalu laikytis ADR reikalavimų.

1.4.1.2 Jei iškyla tiesioginis pavojus visuomenei, vežimo dalyviai privalo nedelsdami pranešti apie tai avarinėms gelbėjimo tarnyboms ir suteikti būtiną informaciją, kad šios tarnybos galėtų imtis reikalingų priemonių.

1.4.1.3 ADR gali būti patikslintos kai kurios atskirų vežimo dalyvių pareigos.

Jei Susitariančioji Šalis mano, kad tai nesumažins saugumo lygio, ji savo nacionalinės teisės rėmuose gali perkelti dalį vieno konkretaus vežimo dalyvio nustatytos atsakomybės (pareigų) kitam ar kitiems dalyviams su sąlyga, kad bus laikomasi 1.4.2 ir 1.4.3 numatytų nuostatų. Susitariančioji Šalis privalo apie šias išimtis pranešti Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos sekretoriatui, kuris apie tai praneš kitoms Susitariančiosioms Šalims.

1.2.1, 1.4.2 ir 1.4.3 reikalavimai dėl vežimo dalyvių ir jų pareigų įvardijimo neapriboja nacionalinių įstatymų dėl juridinių pasekmių (kriminalinio pobūdžio pasekmių, atsakomybės ir kt.), išplaukiančių iš to, kad atitinkamas dalyvis yra, pavyzdžiui, juridinis asmuo, privačia praktika besiverčiantis asmuo, darbdavys ar darbuotojas, taikymo.

1.4.2 Pagrindinių dalyvių pareigos

1.4.2.1 Siuntėjas

1.4.2.1.1 Pavojingų krovinių siuntėjas privalo pateikti vežti tik ADR reikalavimus atitinkančius krovinius. Vadovaudamasis 1.4.1, jis visų pirma:

- a) įsitikina, kad pavojingi kroviniai klasifikuoti ir juos leidžiama vežti pagal ADR;
- b) atsizvelgdamas visų pirma į 5.4 skyriaus ir 3 dalies lentelių reikalavimus, pateikia vežėjui informaciją, duomenis ir, jei būtina, reikalingus transporto bei lydimojusius (įgaliojimus, leidimus, notifikacijas, sertifikatus ir kt.) dokumentus;
- c) naudoja tik pažymėtą pagal ADR, tinkamą ir leidžiamą atitinkamoms medžiagoms vežti tarą, didelę tarą, vidutinės talpos konteinerius kroviniams (VTK) ir cisternas (autocisternas, nuimamas cisternas, transporto priemonės-baterijas, DDK, kilnojamas cisternas ir konteinerines cisternas).
- d) laikosi siuntimo reikalavimų ir apribojimų;
- e) užtikrina, kad net nevalytos ir nedegazuotos tuščios cisternos (autocisternos, nuimamos cisternos, transporto priemonės-baterijos, DDK, kilnojamos cisternos ir konteinerinės cisternos) arba tuščios nevalytos transporto priemonės bei dideli ir maži konteineriai būtų tinkamai pažymėti ir paženklinti pavojaus ženklais ir kad tuščios nevalytos cisternos būtų uždarytos, o jų sandarumo laipsnis būtų toks pats kaip ir pilnų.

1.4.2.1.2 Jei siuntėjas naudojami kitų vežimo dalyvių (pakuotojo, krovėjo, atsakingo už užpildymą asmens ir kt.) paslaugomis, jis užtikrina, kad krovinyje atitiktų ADR reikalavimus. Tačiau pagal 1.4.2.1.1 a, b, c ir e punktus jis gali remtis kitų vežimo dalyvių jam pateikta informacija ir duomenimis.

1.4.2.1.3 Jei siuntėjas atstovauja trečiajam asmeniui, šis asmuo turi raštu pranešti siuntėjui apie numatomus vežti pavojingus krovinius ir pateikti siuntėjui visus būtinus duomenis bei dokumentus.

1.4.2.2 Vežėjas

1.4.2.2.1 Pagal 1.4.1 vežėjas atitinkamai atvejais visų pirma:

- a) įsitikina, kad vežimui pateikti kroviniai leidžiami vežti pagal ADR reikalavimus;

- b) įsitikina, kad transporto priemonėje yra reikalingi dokumentai;
- c) vizualiai įsitikina, kad transporto priemonė ir kroviny be defektų, neteka, be įtrūkimų, turi visą reikalingą įrangą ir kt.;
- d) įsitikina, kad kito autocisternos, transporto priemonės–baterijos, stacionarios cisternos, nuimamos cisternos, kilnojamos cisternos, konteinerinės cisternos ir DDK bandymo terminas nepasibaigęs;
- e) patikrina, ar transporto priemonės neperkrautos;
- f) įsitikina, kad transporto priemonės tinkamai pažymėtos ir paženklintos pavojaus ženklais;
- g) įsitikina, kad transporto priemonėje yra įranga, nurodyta raštiškose instrukcijose vairuotojui.

Tam tikrais atvejais šie veiksmai atliekami vadovaujantis transporto ir lydymaisiais dokumentais, apžiūrint transporto priemonę ar konteinerius ir tam tikrais atvejais krovinį.

1.4.2.2.2 Tačiau pagal 1.4.2.2.1 a, b, e ir f punktus vežėjas gali remtis kitų vežimo dalyvių jam pateikta informacija ir duomenimis.

1.4.2.2.3 Jei, vadovaudamasis 1.4.2.2.1, vežėjas nustato kokį nors ADR reikalavimų pažeidimą, jis nesiunčia krovinio tol, kol pažeidimas nepašalinamas.

1.4.2.2.4 Jei vežimo metu nustatomas pažeidimas, kuris kelia pavojų vežimo saugumui, krovinio transportavimas turi būti kuo greičiau nutrauktas, atsižvelgiant į eismo saugos, krovinio saugaus imobilizavimo ir visuomeninio saugumo reikalavimus. Vežimas gali būti tęsiamas tik tada, kai kroviny atitinka taikomus reikalavimus. Atitinkama kompetentinga institucija (-os), atsakinga (-os) už likusią kelionės dalį, gali suteikti leidimą tęsti transporto operaciją.

Tuo atveju, kai kroviny neatitinka taikomų reikalavimų ir leidimas tęsti kelionę nesuteikiamas, kompetentinga (-os) institucija (-os) suteikia vežėjui būtiną administracinę pagalbą. Ši nuostata taip pat taikoma tuo atveju, kai vežėjas praneša šiai (šioms) kompetentingai (-oms) institucijai (-oms), jog krovinio siuntėjas neinformavo jo apie vežamą pavojingą krovinį ir, jis (vežėjas), vadovaudamasis įstatymais, visų pirma taikomais vežimo sutarčiais, nori iškrauti, sunaikinti ar nukenksminti krovinį.

1.4.2.3 Gavėjas

1.4.2.3.1 Gavėjas, jei nėra rimtų priežasčių, nedelsdamas privalo priimti krovinį, o iškrovęs įsitikinti, ar buvo laikomasi jam numatytų ADR reikalavimų.

Pagal 1.4.1 jis visų pirma:

a) ADR numatytais atvejais atlieka transporto priemonės ir konteinerių valymą ir nukenksminimą;

b) užtikrina, kad, pilnai iškrovus, išvalius ir nukenksminus, ant konteinerių neliktų pavojaus žymų, numatytų pagal 5.3 skyrių.

1.4.2.3.2 Jei gavėjas naudojasi kitų vežimo dalyvių (iškrovėjo, valymo įmonės, nukenksminimo stoties ir kt.) paslaugomis, jis turi imtis reikiamų priemonių ADR reikalavimams užtikrinti.

1.4.2.3.3 Jei gavėjas, atlikdamas tokį patikrinimą, nustato kokį nors ADR reikalavimų pažeidimą, jis grąžina konteinerį vežėjui tik pašalinęs šį pažeidimą.

1.4.3 Kitų dalyvių pareigos

Toliau išvardyti kiti vežimo dalyviai ir jų pareigos, bet šis sąrašas nėra išsamus. Šių dalyvių pareigos apibrėžtos pagal 1.4.1 tiek, kiek jiems yra žinoma ar turi būti žinoma apie savo funkcijas, atliekamas kaip transporto operacijos dalis pagal ADR.

1.4.3.1 Krovėjas

1.4.3.1.1 Pagal 1.4.1 krovėjo pareigos visų pirma yra šios:

a) jis perduoda pavojingus krovinius vežėjui tik tuo atveju, jei juos leidžiama vežti pagal ADR;

b) perduodamas vežti supakuotus pavojingus krovinius ar tuščią nevalytą tara, jis patikrina, ar tara nepažeista. Krovėjas neturi krauti pažeistų pakuočių, ypač nesandarių, kai pavojingos medžiagos teka ar gali tekėti, kol šis pažeidimas nebus pašalintas; ši nuostata taip pat taikoma ir tuščiai nevalytai tarai;

c) kraudamas pavojingus krovinius į transporto priemonę, į didelį ar mažą konteinerį, jis laikosi specialiųjų krovinių pakrovimo ir tvarkymo reikalavimų;

d) pakrovęs pavojingą krovinį į konteinerį, krovėjas jį tinkamai pažymi pavojaus žymomis pagal 5.3 skyriaus reikalavimus;

e) kraudamas pakuotes, jis paiso draudimo krauti mišriai, atsižvelgdamas į pavojingus krovinius, jau esančius transporto priemonėje ar dideliame konteineryje, taip pat laikosi reikalavimų atskirti maisto produktus, kitus gaminius ar gyvulių pašarus.

1.4.3.1.2 Tačiau 1.4.3.1.1 a, b ir e punktuose numatytais atvejais krovėjas gali remtis kitų dalyvių jam pateikta informacija ir duomenimis.

1.4.3.2 Pakuotojas

Pagal 1.4.1 pakuotojas visų pirma laikosi:

a) pakavimo sąlygų arba mišraus pakavimo reikalavimų;

b) pakuočių žymėjimo ir ženklavimo pavojaus ženklais reikalavimų, kai ruošia pakuotes vežti.

1.4.3.3 Užpildytojas

Pagal 1.4.1 užpildytojas visų pirma:

a) prieš užpildydamas cisterną įsitikina, kad cisterna ir jos įranga techniškai tvarkingos;

b) įsitikina, kad kito autocisternų, transporto priemonių-baterijų, nuimamų cisternų, kilnojamų cisternų, konteinerinių cisternų ir VTK bandymo laikas nepraėjęs;

c) užpildo cisternas tik leidžiamais vežti šiose cisternose pavojingais krovinių;

d) užpildydamas cisterną laikosi reikalavimų, keliamų pavojingiems kroviniams talpinti gretimose sekcijose;

e) užpildydamas cisterną laikosi reikalavimų dėl didžiausio užpildymo lygio ar didžiausios leistinos masės, kuri apskaičiuojama pagal užpildančiosios medžiagos tūrį litrais;

f) užpildęs cisterną įsitikina, kad jos uždarymo įrenginiai hermetiški;

g) užtikrina, kad jokių pavojingų užpildančiosios medžiagos likučių nebūtų ant išorinio užpildytos cisternos paviršiaus;

h) ruošdamas vežti pavojingus krovinius, užtikrina, kad cisternos, transporto priemonės bei dideli ir maži konteineriai masiniams kroviniams būtų pagal reikalavimus paženklinėti visomis nurodytomis oranžinėmis lentelėmis ir dideliais pavojaus ženklais arba pavojaus ženklais.

1.4.3.4 Konteinerinės cisternos/kilnojamos cisternos operatorius

Pagal 1.4.1 konteinerinės cisternos/kilnojamos cisternos operatorius visų pirma:

a) užtikrina, kad būtų laikomasi konstrukcijos, įrangos, bandymų ir žymėjimo reikalavimų;

b) užtikrina, kad korpusų ir jų įrangos techninis aptarnavimas būtų atliekamas taip, kad konteinerinė cisterna/kilnojama cisterna, eksploatuojant ją įprastomis sąlygomis, visiškai atitiktų ADR reikalavimus iki kito patikrinimo;

c) vykdo neplanuotus patikrinimus, jei įtariama, kad korpuso ar jo įrangos patikimumas dėl remonto, perdirbimo ar avarijos yra sumažėjęs.

1.4.3.5 (Rezervuota)

1.5 SKYRIUS

Išlygos

1.5.1 Laikinosios išlygos

1.5.1.1 Siekdamos pritaikyti ADR reikalavimus prie naujausių technikos ir pramonės technologijų, Susitariančiųjų Šalių kompetentingos institucijos gali tiesiogiai susitarti tarpusavyje ir savo teritorijoje leisti kai kuriuos vežimus taikant laikinąsias ADR išlygas su sąlyga, kad nebus pakenkta saugai. Institucija, inicijavusi laikinąją išlygą, praneša apie tai Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos sekretoriatui, kuris informuoja kitas Susitariančiąsias Šalis¹.

PASTABA. „Specialus susitarimas“, numatytas 1.7.4, nelaikomas laikinąja išlyga pagal šį punktą.

1.5.1.2 Laikinoji išlyga galioja ne ilgiau kaip penkerius metus nuo jos įsigaliojimo datos. Laikinosios išlygos galiojimas automatiškai baigiasi, kai įsigalioja atitinkamas ADR dalinis pakeitimas.

1.5.1.3 Transporto operacija, vykdoma vadovaujantis laikinąja išlyga, laikoma transporto operacija pagal ADR.

1.5.2 (Rezervuota)

1.6 SKYRIUS

Pereinamosios priemonės

1.6.1 Bendros nuostatos

1.6.1.1 Jei nenumatyta kitaip, ADR medžiagos ir gaminiai iki 2002 metų gruodžio 31 d. gali būti vežami pagal iki 2001 metų liepos 30 d. galiojusius ADR reikalavimus.

1.6.1.2 Pavojaus ženklai, kurie atitiko iki 1998 metų gruodžio 31 d. nustatytus modelius, gali būti naudojami, kol pasibaigs jų atsargos.

1.6.1.3 1 klasės medžiagos ir gaminiai, priklausantys Susitariančiosios Šalies ginkluotosioms pajėgoms, supakuoti iki 1990 metų sausio 1 d. pagal tuo laikotarpiu galiojusius ADR reikalavimus, gali būti vežami po 1998 metų gruodžio 31 d., jei pakuotės vientisumas nepažeistas ir jei jie įrašyti transporto dokumente kaip kariniai kroviniai, supakuoti iki 1990 metų sausio 1 d. Turi būti laikomasi kitų reikalavimų taikomų šiai klasei nuo 1990 metų sausio 1 d.

1.6.1.4 1 klasės medžiagos ir gaminiai, supakuoti 1990 metų sausio 1 d.–1996 metų gruodžio 31 d. laikotarpiu pagal tada galiojusius ADR reikalavimus, gali būti vežami po 1996 metų gruodžio 31 d., jei pakuotės vientisumas nepažeistas ir jei jie įrašyti transporto dokumente kaip 1 klasės kroviniai, supakuoti 1990 metų sausio 1 d.–1996 metų gruodžio 31 d. laikotarpiu.

1.6.1.5 (Rezervuota)

1.6.2 2 klasės indai

1.6.2.1 Indai, pagaminti iki 1997 metų sausio 1 d. ir neatitinkantys nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų ADR reikalavimų, bet leidžiami vežti pagal ADR, taikytą iki 1996 metų gruodžio 31 d., gali būti toliau naudojami vežimui ir po šios datos, jei laikomasi reikalavimų dėl periodinių bandymų, numatytų pakavimo instrukcijose P200 ir P203.

1.6.2.2 Balionai, atitinkantys 1.2.1 pateiktą sąvoką, kurių pradinė ar periodinė patikra buvo atlikta iki 1997 metų sausio 1 d., gali būti vežami tušti ir nevalyti, be pavojaus ženklų iki kito užpildymo ar kitos periodinės patikros datos.

¹ Sekretoriato pastaba. Su specialiosiomis sutartimis, sudarytomis vadovaujantis šiuo skyriumi, galima susipažinti Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos tinklapyje (<http://www.unece.org/trans/danger/danger.htm>).

1.6.3 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos

1.6.3.1 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos iki įsigaliojant reikalavimams, taikomiems nuo 1978 metų spalio 1 d., gali būti toliau naudojamos, jei jų korpuso įranga atitinka 6.8 skyriaus reikalavimus. Korpuso sienelių storis, išskyrus korpusus, kurie skirti atšaldytoms suskystintoms 2 klasės dujoms vežti, turi atitikti ne mažesnę kaip 0,4 MPa (4 barų) apskaičiuotąjį (manometrinių) slėgį minkštojo plieno korpusams arba ne mažesnę kaip 200 kPa (2 barų) apskaičiuotąjį (monometrinių) slėgį aliuminio ar aliuminio lydinių korpusams. Cisternoms, kurių skerspjūvis nėra skritulio formos, apskaičiavimo pagrindu imamas skritulio, kurio plotas atitinka faktinį cisternos skerspjūvį, skerspjūvis.

1.6.3.2 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, toliau naudojamos pagal šias pereinamąsias nuostatas, turi būti periodiškai bandomos pagal 6.8.2.4 ir 6.8.3.4 reikalavimus ir atitinkamus specialiuosius atskirų klasių reikalavimus. Jei anksčiau galiojusiose taisyklėse nebuvo numatytas aukštesnis bandymo slėgis, tai aliuminio ar aliuminio lydinių korpusų bandymui pakanka naudoti 200 kPa (2 barų) bandymo (monometrinių) slėgį.

1.6.3.3 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, atitinkančios 1.6.3.1 ir 1.6.3.2 nurodytas pereinamąsias nuostatas, gali būti naudojamos iki 1993 metų rugsėjo 30 d. vežti tuos pavojingus krovinius, kurių vežimas jomis buvo leidžiamas. Šis pereinamasis laikotarpis netaikomas stacionarioms cisternoms (autocisternoms), nuimamoms cisternoms ir transporto priemonėms baterijoms, skirtoms 2 klasės medžiagoms vežti, arba stacionarioms cisternoms (autocisternoms), nuimamoms cisternoms ir transporto priemonėms baterijoms, kurių sienelių storis ir įranga atitinka 6.8 skyriaus reikalavimus.

1.6.3.4

a) Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos iki 1985 metų gegužės 1 d. pagal ADR reikalavimus, galiojusius 1978 m. spalio 1 d.–1985 m. balandžio 30 d. laikotarpiu, bet neatitinkančios nuo 1985 m. balandžio 30 d. įsigaliojusių reikalavimų, gali būti toliau naudojamos ir po šios datos.

b) Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos laikotarpiu nuo 1985 metų gegužės 1 d. iki reikalavimų, taikomų nuo 1988 metų sausio 1 d. įsigaliojimo ir neatitinkančios šių reikalavimų, bet pagamintos pagal prieš tai galiojusius ADR reikalavimus, gali būti toliau naudojamos ir po šios datos.

1.6.3.5 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos iki 1993 metų sausio 1 d. pagal reikalavimus, galiojusius iki 1992 metų gruodžio 31 d., bet neatitinkančios nuo 1993 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.3.6

a) Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos 1978 m. sausio 1 d.–1984 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu, jei jos bus naudojamos po 2004 metų gruodžio 31 d., turi atitikti nuo 1990 metų sausio 1 d. taikomų taisyklių kraštinio numerio 211 127 (5) reikalavimus dėl sienelių storio ir apsaugos nuo pažeidimų.

b) Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos 1985 m. sausio 1 d.–1989 m. gruodžio 31 d. laikotarpiu, jei jos bus naudojamos po 2010 metų gruodžio 31 d., turi atitikti nuo 1990 metų sausio 1 d. taikomų taisyklių kraštinio numerio 211 127 (5) reikalavimus dėl sienelių storio ir apsaugos nuo pažeidimų.

1.6.3.7 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės–baterijos, pagamintos iki 1999 metų sausio 1 d. pagal iki 1998 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1999 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.3.8 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės-baterijos, skirtos 2 klasės medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d., gali būti žymimos pagal iki 1996 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus iki kito periodinio bandymo datos.

Tačiau dėl atitinkamų krovinių pavadinimų, reikalaujamų pagal 6.8.3.5.2 arba 6.8.3.5.3, nebūtina atsižvelgti į tolesnius šių dujų krovinių pavadinimų pasikeitimus, jei galiojantis krovinių pavadinimas nurodomas ant korpuso ar lentelės ne vėliau kaip po kito periodinio bandymo datos.

1.6.3.9 (Rezervuota)

1.6.3.10 Stacionarios cisternos (autocisternos) ir nuimamos cisternos, pagamintos iki 1995 metų sausio 1 d., skirtos JT Nr. 3256 medžiagoms vežti, bet neatitinkančios nuo 1995 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2004 metų gruodžio 31 d.

1.6.3.11 Stacionarios cisternos (autocisternos) ir nuimamos cisternos, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d. pagal reikalavimus, galiojusius iki 1996 metų gruodžio 31 d., bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų kraštinių numerių 211 332 ir 211 333 reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.3.12 Stacionarios cisternos (autocisternos) ir nuimamos cisternos, skirtos JT Nr. 2401 piperidinui vežti, pagamintos iki 1999 metų sausio 1 d. pagal iki 1998 metų gruodžio 31 d. galiojusius kraštinio numerio 211 322 reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1999 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2004 metų gruodžio 31 d.

1.6.3.13 Stacionarios cisternos (autocisternos) ir nuimamos cisternos, skirtos JT Nr. 3257 medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d., bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2006 metų gruodžio 31 d.

1.6.3.14 (Rezervuota)

1.6.3.15 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės-baterijos, skirtos JT Nr. 1092, 1098, 1135, 1143, 1182, 1199, 1238, 1251, 1605, 1647, 1695, 1809, 2295, 2337, 2407, 2438, 2477, 2487, 2488, 2558, 2606, 2644, 2646, 2686, 3023, 3289 ir 3290 medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d. pagal iki 1996 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2002 metų gruodžio 31 d.

1.6.3.16 Transporto priemonės-baterijos, pirmą kartą užregistruotos iki 1997 metų liepos 1 d., neatitinkančios 9.2.2 reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2004 metų gruodžio 31 d.

1.6.3.17 (Rezervuota)

1.6.3.18 Stacionarios cisternos (autocisternos), nuimamos cisternos ir transporto priemonės-baterijos, pagamintos iki 2003 metų sausio 1 d. pagal iki 2001 metų liepos 1 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 2001 metų liepos 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos. Iki 2009 metų sausio 1 d., oficialiai patvirtinant konstrukcijos tipą, turi būti priskirti cisternų kodai ir cisterna atitinkamai pažymėta.

1.6.3.19 Pluoštu sustiprinto plastiko (PSP) cisternos

PSP cisternos, pagamintos iki 2002 metų liepos 1 d. pagal iki 2001 metų liepos 1 d. patvirtintą konstrukcijos tipą, laikantis iki 2001 metų birželio 30 d. galiojusių B.1 c priedo reikalavimų, gali būti toliau naudojamos, kol baigsis jų eksploatavimo laikas, jei buvo ir yra laikomasi visų reikalavimų, galiojusių iki 2001 metų birželio 30 d.

Tačiau nuo 2001 metų liepos 1 d. joks naujas konstrukcijos tipas negali būti tvirtinamas vadovaujantis reikalavimais, galiojusiais iki 2001 metų birželio 30 d.

1.6.4 Konteinerinės cisternos ir DDK

1.6.4.1 Konteinerinės cisternos, pagamintos iki 1988 metų sausio 1 d. pagal iki 1987 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1988 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.4.2 Konteinerinės cisternos, pagamintos iki 1993 metų sausio 1 d. pagal iki 1992 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1993 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.4.3 Konteinerinės cisternos, pagamintos iki 1999 metų sausio 1 d. pagal iki 1998 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1999 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.4.4 (Rezervuota)

1.6.4.5 Konteinerinės cisternos, skirtos 2 klasės medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d., gali būti žymimos pagal iki 1996 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, iki kito periodinio bandymo.

Tačiau dėl atitinkamų krovinių pavadinimų, reikalaujamų pagal 6.8.3.5.2 ar 6.8.3.5.3, nebūtina atsižvelgti į tolesnių šių dujų krovinių pavadinimų pasikeitimus, jei galiojantis krovinių pavadinimas nurodomas ant korpuso ar lentelės ne vėliau kaip po kito periodinio bandymo datos.

1.6.4.6 Konteinerinės cisternos, skirtos JT Nr. 3256 medžiagoms vežti, pagamintos iki 1995 metų sausio 1 d., bet neatitinkančios nuo 1995 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2004 metų gruodžio 31 d.

1.6.4.7 Konteinerinės cisternos, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d. pagal iki 1996 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų kraštinių numerių 212 332 ir 212 333 reikalavimų, gali būti toliau naudojamos.

1.6.4.8 (Rezervuota)

1.6.4.9 Konteinerinės cisternos, skirtos JT Nr. 2401 piperidinui vežti, pagamintos iki 1999 metų sausio 1 d. pagal iki 1998 metų gruodžio 31 d. galiojusius kraštinio numerio 211 322 reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1999 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2003 metų gruodžio 31 d.

1.6.4.10 Konteinerinės cisternos, skirtos JT Nr. 3257 medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d., bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2006 metų gruodžio 31 d.

1.6.4.11 Konteinerinės cisternos, skirtos JT Nr. 1092, 1098, 1135, 1143, 1182, 1199, 1238, 1251, 1605, 1647, 1695, 1809, 2295, 2337, 2407, 2438, 2477, 2487, 2488, 2558, 2606, 2644, 2646, 2686, 3023, 3289 ir 3290 medžiagoms vežti, pagamintos iki 1997 metų sausio 1 d. pagal iki 1996 metų gruodžio 31 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 1997 metų sausio 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos iki 2001 metų gruodžio 31 d.

1.6.4.12 Konteinerinės cisternos ir DDK, pagaminti iki 2003 metų sausio 1 d. pagal iki 2001 metų birželio 30 d. galiojusius reikalavimus, bet neatitinkančios nuo 2001 metų liepos 1 d. taikomų reikalavimų, gali būti toliau naudojamos. Iki 2008 metų sausio 1 d., oficialiai patvirtinant konstrukcijos tipą, turi būti priskirti cisternų kodai ir cisterna atitinkamai pažymėta.

1.6.5 Transporto priemonės

1.6.5.1 Transporto vienetai, skirti konteinerinėms ar kilnojamoms cisternoms, kurių talpa didesnė kaip 3000 litrų, vežti, pirmą kartą užregistruoti iki 1997 metų liepos 1 d., neatitinkantys 9.1.2 ir 9.2.2 reikalavimų, gali būti toliau naudojami iki 2004 metų gruodžio 31 d. Iki šios datos tokiems transporto vienetais taikomi iki 1996 metų gruodžio 31 d. galioję kraštinio numerio 10 283 reikalavimai, ir gali būti išduodamas iki 2001 metų liepos 30 d. galiojusiomis taisyklėmis patvirtinto pavyzdžio sertifikatas, pateiktas B.3 priede.

1.6.5.2 Transporto priemonės, vežančios nuimamas cisternas, ir transporto priemonės, skirtos konteinerinėms ar kilnojamoms cisternoms vežti, užregistruotos iki 1995 metų sausio 1 d. ir iki tol naudotos JT Nr. 3256 medžiagoms vežti, nevisiškai atitinkančios 9.2.2 ir 9.2.3, 9.2.5 ir 9.7.6 reikalavimus, gali būti toliau naudojamos iki 2004 metų gruodžio 31 d.

Jei pagal 9.1.2.1.2 reikalingas leidimo vežti sertifikatas, tai jame turi būti nurodoma, kad šiai transporto priemonei leidžiama vežti pavojingus krovinius vadovaujantis 1.6.5.2.

1.6.5.3 Transporto priemonės, vežančios nuimamas cisternas, ir transporto priemonės, skirtos konteinerinėms ar kilnojamoms cisternoms vežti, užregistruotos iki 1997 metų sausio 1 d. ir iki tol naudotos JT Nr. 3257 medžiagoms vežti, nevisiškai atitinkančios 9.2.2 ir 9.2.3, 9.2.5 ir 9.7.6 reikalavimus, gali būti toliau naudojamos iki 2006 metų gruodžio 31 d.

Jei pagal 9.1.2.1.2 reikalingas leidimo vežti sertifikatas, tai jame turi būti nurodoma, kad šiai transporto priemonei leidžiama vežti pavojingus krovinius vadovaujantis 1.6.5.3.

1.6.5.4 Iki 2001 metų birželio 30 d. galioję reikalavimai bazinių transporto priemonių konstrukcijai gali būti taikomi iki 2002 metų gruodžio 31 d.

1.6.6 7 klasė

1.6.6.1 Pakuotės, kurioms nereikalaujamas kompetentingos institucijos konstrukcijos patvirtinimas pagal TATENA 1985 metų ir 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) leidinių seriją Nr. 6 apie saugą.

Nekontroliuojamos pakuotės, pramoninės IP-1, IP-2 ir IP-3 tipų pakuotės, taip pat A tipo pakuotės, kurioms nereikalaujamas kompetentingos institucijos konstrukcijos patvirtinimas ir kurios atitinka 1985 metų arba 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) TATENA išleistus Saugaus radioaktyvių medžiagų vežimo taisyklių reikalavimus (leidinių serija Nr. 6 apie saugą), gali būti toliau naudojamos, jei vykdoma privaloma kokybės užtikrinimo pagal 1.7.3 reikalavimus programa bei laikomasi 2.2.7.7 nurodytų medžiagų aktyvumo ribų ir apribojimų.

Bet kokia pakuotė, modifikuota ne saugos pagerinimo tikslais arba pagaminta po 2003 metų gruodžio 31 d., turi atitikti ADR reikalavimus. Pakuotės, paruoštos vežimui ne vėliau kaip 2003 metų gruodžio 31 d., pagal 1985 metų arba 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) TATENA išleistus Saugaus radioaktyvių medžiagų vežimo taisyklių reikalavimus (leidinių seriją Nr. 6 apie saugą), gali būti toliau naudojamos. Pakuotės, paruoštos vežti po šios datos, turi atitikti ADR reikalavimus.

1.6.6.2 Pakuotės, patvirtintos pagal TATENA 1973 metų ir 1973 metų (su daliniais pakeitimais), 1985 metų ir 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) leidinių seriją Nr. 6 apie saugą.

1.6.6.2.1 Pakuotės, pagamintos pagal kompetentingos institucijos patvirtintą pakuotės konstrukciją, laikantis TATENA 1973 metų arba 1973 metų (su daliniais pakeitimais) leidinių serijos Nr. 6 apie saugą nuostatų, gali būti toliau naudojamos, jei laikomasi daugiašalio pakuotės konstrukcijos patvirtinimo, vykdoma privaloma kokybės užtikrinimo pagal 1.7.3 reikalavimus programa bei laikomasi 2.2.7.7 nurodytų medžiagų aktyvumo ribų ir apribojimų. Gaminti naujas tokios rūšies pakuotes neleidžiama. Jei pakuotės konstrukcijos ar leidžiamo radioaktyvaus turinio savybių ir kiekio pasikeitimai kompetentingos institucijos manymu gali turėti didelės įtakos saugumui, privaloma laikytis ADR reikalavimų. Kiekvienai pakuotei pagal 5.2.1.7.5 reikalavimus suteikiamas serijos numeris, kuris žymimas ant išorinio kiekvienos pakuotės paviršiaus.

1.6.6.2.2 Pakuotės, pagamintos pagal kompetentingos institucijos patvirtintą pakuotės konstrukciją, laikantis TATENA 1985 metų arba 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) leidinių serijos Nr. 6 apie saugą nuostatų, gali būti toliau naudojamos iki 2003 metų gruodžio 31 d., jei vykdoma privaloma kokybės užtikrinimo pagal 1.7.3 reikalavimus programa bei laikomasi 2.2.7.7 nurodytų medžiagų aktyvumo ribų ir apribojimų. Po šios datos eksploatacijos laikas gali būti pratęstas, jei atliekamas daugiašalis pakuotės konstrukcijos patvirtinimas. Jei pakuotės konstrukcijos ar leidžiamo radioaktyvaus turinio savybių ir kiekio pasikeitimas kompetentingos institucijos manymu gali turėti didelės įtakos saugumui, griežtai privaloma laikytis šių Taisyklių reikalavimų. Visos pakuotės, kurios bus pradėtos gaminti nuo 2006 metų gruodžio 31 d., turės atitikti ADR reikalavimus.

1.6.6.3 Ypatingos rūšies radioaktyvioji medžiaga, patvirtinta pagal TATENA 1973 metų ir 1973 metų (su daliniais pakeitimais, 1985 metų ir 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) leidinių seriją Nr. 6 apie saugą nuostatas.

Ypatingos rūšies radioaktyvioji medžiaga, pagaminta pagal kompetentingos institucijos vienašališkai patvirtintą konstrukciją, laikantis TATENA 1973 metų, 1973 metų (su daliniais pakeitimais), 1985 metų arba 1985 metų (su 1990 metų daliniais pakeitimais) leidinių serijos Nr. 6 apie saugą nuostatų, gali būti toliau naudojama, jei vykdoma privaloma kokybės užtikrinimo pagal 1.7.3 reikalavimus programa. Bet kokia ypatingos rūšies radioaktyvioji medžiaga, pagaminta po 2003 metų gruodžio 31 d., privalo atitikti ADR reikalavimus.

1.6.6.4 Vežant 7 klasės medžiagas, pereinamosios nuostatos, numatytos 1.6.1.1, taikomos tik iki 2001 metų gruodžio 31 d., išskyrus 1.4 ir 1.8 skyrių reikalavimus, kuriems jos taikomos iki 2002 metų gruodžio 31 d.

1.7 SKYRIUS

Bendrieji reikalavimai 7 klasei

1.7.1 Bendros nuostatos

1.7.1.1 ADR nustato saugumo normas, užtikrinančias tinkamą radiacinio, kritiškumo ir šiluminio pavojaus žmonėms, turtui ir aplinkai kontrolės lygį, vežant radioaktyvias medžiagas. Šių normų pagrindas yra TATENA Saugaus radioaktyviųjų medžiagų vežimo taisyklės (ST-1), TATENA, Viena (1996 m.). Aiškinamąją medžiagą apie ST-1 galima rasti „Informacinėje medžiagoje dėl TATENA Saugaus radioaktyviųjų medžiagų vežimo taisyklių (1996 m. leidimas)“, Saugos normų serija Nr. ST-2, TATENA, Viena (bus išleista).

1.7.1.2 ADR tikslas – vežant radioaktyvias medžiagas, apsaugoti žmones, turtą ir aplinką nuo radiacijos poveikio. Ši apsauga pasiekama privalomai taikant:

- a) radioaktyvaus turinio apsauginę dangą (hermetizaciją);
- b) išorinio radiacijos lygio kontrolę;
- c) kritiškumo prevenciją; ir
- d) žalos dėl šiluminio poveikio prevenciją.

Šių priemonių vykdymas užtikrinamas: pirma – laipsniškai pereinant prie pakuočių ir transporto priemonių turinio ribų bei prie normatyvinių pakuotės konstrukcijos charakteristikų pagal pavojaus, kurį kelia radioaktyvusis turinys, lygį. Antra, – tai pasiekama nustatant reikalavimus pakuočių konstrukcijai ir eksploatacijai, taip pat pakuočių aptarnavimui, atsižvelgiant į radioaktyviojo turinio charakterį. Galiausiai priemonių vykdymas užtikrinamas privalomai taikant administracinę kontrolę, įskaitant, kai būtina, kompetentingos institucijos patvirtinimą.

1.7.1.3 ADR taikomas vežant radioaktyvias medžiagas keliais, įskaitant atvejus, kai radioaktyviosios medžiagos yra naudojamos vežimo metu. Vežimas apima visas operacijas ir sąlygas, susijusias su radioaktyviosios medžiagos judėjimu, pakuočių projektavimą, gamybą, aptarnavimą ir remontą, taip pat radioaktyviosios medžiagos ir pakuočių paruošimą vežti,

pakrovimą, išsiuntimą, vežimą, įskaitant tarpinį sandėliavimą, iškrovimą ir priėmimą galutinėje paskirties vietoje. ADR veikimo normoms taikomas laipsniškumas, kurio tris bendrus pavojaus laipsnius galima apibūdinti taip:

- a) įprastos vežimo sąlygos (be incidentų);
- b) normalios vežimo sąlygos (nežymūs įvykiai);
- c) avarinės vežimo sąlygos.

1.7.2 Radiacinės saugos programa

1.7.2.1 Radioaktyviosios medžiagos turi būti vežamos atsižvelgiant į Radiacinės saugos programą, kurią sudaro sisteminės priemonės, skirtos užtikrinti tinkamą dėmesį radiacinės saugos priemonėms.

1.7.2.2 Programoje numatytų priemonių pobūdis ir apimtis priklauso nuo galimos apšvitos dydžių ir tikimybės. Programoje turi būti atsižvelgta į 1.7.2.3, 1.7.2.4 bei 7.5.11 CV33 1.1 ir 1.4 reikalavimus ir į taikomas avarines procedūras. Pareikalavus programos dokumentacija turi būti pateikta atitinkamai kompetentingai institucijai patikrinti.

1.7.2.3 Apsauga ir saugumas turi būti optimizuoti taip, kad asmenų, galinčių būti apšvitintais, skaičius ir apšvitos tikimybė būtų kuo mažesni, atsižvelgiant į ekonomines ir socialines sąlygas, o individualios apšvitos dozės neviršytų nustatytų ribų. Patvirtinimas turi būti struktūriškas ir sistematiškas ir atsižvelgti į tai, jog vežimas yra susijęs su kitomis veiklos sritimis.

1.7.2.4 Profesinės apšvitos, atliekant su vežimu susijusius darbus, atveju, kai įvertinta efektyvioji dozė:

- a) didesnė nei 1 mZv per metus yra mažai tikėtina, – specialių darbo grafikų, išsamios dozimetrinės kontrolės, dozių įvertinimo programų ar individualios apskaitos nereikalaujama;
- b) 1–6 mZv per metus yra visiškai tikėtina, – turi būti vykdoma dozių įvertinimo programa, atliekant darbo vietų dozimetrinę kontrolę, arba individuali dozimetrinė kontrolė;
- c) didesnė nei 6 mZv per metus yra visiškai tikėtina, – turi būti vykdoma individuali dozimetrinė kontrolė.

Individuali dozimetrinė kontrolė ar darbo vietų dozimetrinė kontrolė turi būti atitinkamai fiksuojama dokumentuose.

1.7.3 Kokybės užtikrinimas

Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi ADR reikalavimų, kokybės užtikrinimo programos, kurių pagrindas – kompetentingoms institucijoms priimtinos tarptautinės, nacionalinės ir kitos normos, turi būti rengiamos ir taikomos visoms specialios formos radioaktyviosioms medžiagoms, mažo savitojo aktyvumo medžiagoms ir pakuotėms projektuoti, gaminti, bandyti, dokumentuoti, naudoti, aptarnauti, ir kontroliuoti, taip pat vežti ir laikinai sandėliuoti. Kompetentinga institucija turi gauti patvirtinimą, kad konstrukcijos visiškai atitinka technines sąlygas. Gamintojas, siuntėjas ar naudotojas sudaro sąlygas kompetentingai institucijai kontroliuoti gamybą ir naudojimą, taip pat bet kuriai pripažintai kompetentingai institucijai suteikia galimybę įsitikinti, kad:

- a) taikomi gamybos metodai ir medžiagos atitinka patvirtintos konstrukcijos technines sąlygas;
- b) visos pakuotės periodiškai tikrinamos ir, jei reikia, remontuojamos ir prižiūrimos ir net ir daug kartų panaudotos yra tvarkingos, atitinka nustatytus reikalavimus ir technines sąlygas.

Jei reikalaujama kompetentingos institucijos patvirtinimo, tai toks patvirtinimas turi atitikti kokybės užtikrinimo programą.

1.7.4 Specialusis susitarimas

1.7.4.1 Specialusis susitarimas – tai krovinių, atitinkančių ne visus radioaktyviosioms medžiagoms vežti taikomus ADR reikalavimus, vežimo sąlygas, kurias patvirtino kompetentinga institucija.

PASTABA. Specialusis susitarimas nelaikomas laikinąja išlyga pagal 1.5.1.

1.7.4.2 Kroviniai, kuriuos vežant laikytis visų 7 klasei taikomų reikalavimų praktiškai neįmanoma, gali būti vežami tik pagal specialųjį susitarimą. Jei kompetentinga institucija nustato, kad visų 7 klasei keliamų reikalavimų laikytis neįmanoma, o būtinos ADR saugos normos užtikrintos alternatyviomis priemonėmis, ji gali duoti leidimą vežti vienetinį krovinį ar suplanuotą seriją, apimančią keletą krovinių, pagal specialųjį susitarimą. Bendras saugumo lygis turi būti ne mažesnis už tą, kuris būtų pasiektas vežant pagal visus taikomus reikalavimus. Tarptautinių vežimų atveju reikalingas daugiašalis patvirtinimas.

1.7.5 Radioaktyviosios medžiagos, pasižyminčios kitomis pavojingomis savybėmis

Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi visų pavojingų krovinių reikalavimų pagal ADR, be radioaktyvumo ir dalumo, turi būti atsižvelgiama ir į kitus pakuotės turinio keliamus pavojus, pavyzdžiui, sprogumą, degumą, piroforiškumą, cheminį toksiškumą ir ėdumą. Į tai turi būti atsižvelgta pildant dokumentus, pakuojant, ženklinant pavojaus ženklais, žymint, ženklinant dideliais pavojaus ženklais, sandėliuojant, atskiriant ir vežant.

1.8 SKYRIUS

Patikrinimai ir kitos pagalbinės priemonės, skirtos saugos reikalavimų vykdymui užtikrinti

1.8.1 Pavojingų krovinių administracinė kontrolė

1.8.1.1 Susitariančiųjų Šalių kompetentingos institucijos savo teritorijoje bet kuriuo metu ir bet kurioje vietoje gali patikrinti, kaip laikomasi pavojingų krovinių vežimo reikalavimų.

Šie patikrinimai atliekami taip, kad nekeltų pavojaus žmonėms, turtui ar aplinkai ir ženkliai netrukdytų judėjimo keliais.

1.8.1.2 Pavojingų krovinių vežimo dalyviai (1.4 skyrius) atitinkamai pagal savo pareigas kompetentingoms institucijoms ir jų atstovams nedelsiant suteikia informaciją, būtiną patikrinimui atlikti.

1.8.1.3 Kompetentingos institucijos, atlikdamos patikrinimus įmonėse, dalyvaujančiose vežant pavojingus krovinius (1.4 skyrius), taip pat gali vykdyti apžiūras, ieškoti informacijos būtinuose dokumentuose ir imti pavojingų krovinių bandinius ar tarą patikrinti, jei tai nekelia pavojaus. Pavojingų krovinių vežimo dalyviai (1.4 skyrius), jei tai įmanoma ir pagrįsta, taip pat leidžia patikrinti transporto priemonę ar transporto priemonės dalis, įrangą ir įrengimus. Jei mano, kad tai reikalinga, jie gali paskirti įmonėje dirbantį asmenį lydėti kompetentingos institucijos atstovą.

1.8.1.4 Jei kompetentingos institucijos nustato, kad nesilaikoma ADR reikalavimų, jos gali uždrausti vežimą ar sustabdyti transporto operaciją – tol, kol nebus pašalinti nustatyti pažeidimai, ar paskirti kitas reikiamas priemones. Saugai užtikrinti vežimas gali būti sustabdytas toje pačioje arba kitoje kompetentingų institucijų nustatytoje vietoje. Šios priemonės neturi ženkliai trukdyti judėjimo keliais.

1.8.2 Savitarpė administracinė pagalba

1.8.2.1 Susitariančiosios Šalys susitaria dėl savitarpės administracinės pagalbos įgyvendinant ADR.

1.8.2.2 Jei Susitariančioji Šalis turi pagrindo manyti, kad jos teritorijoje pavojingų krovinių vežimo saugumo lygis sumažėjo dėl rimtų arba daugkartinių pažeidimų, padarytų įmonės, kurios būstinė yra kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje, ji praneša apie šiuos pažeidimus kitos Susitariančiosios Šalies kompetentingoms institucijoms. Susitariančiosios Šalies, kurioje buvo nustatyti šie rimti arba daugkartiniai pažeidimai, kompetentingos institucijos gali paprašyti Susitariančiosios šalies, kurios teritorijoje yra įmonės būstinė, kompetentingų institucijų imtis

atitinkamų priemonių prieš pažeidėją (–us). Duomenų apie asmenis perdavimas yra neleistinas, išskyrus atvejus, kai tai būtina siekiant patraukti atsakomybėn už itin rimtus arba daugkartinius pažeidimus.

1.8.2.3 Institucijos, kurioms buvo pranešta apie pažeidimus, informuoja Susitariančiosios Šalies, kurioje buvo nustatyti pažeidimai, kompetentingas institucijas apie priemones, kurios, esant būtinumui, buvo pritaikytos įmonei.

1.8.3 Saugos konsultantas

PASTABA. 1.8.3 skyriaus nuostatos taikomos tik tais atvejais, jei šalies ar šalių, kurių atskiri vežimo dalyviai tarpusavyje susiję, kompetentingos institucijos priėmė jų įgyvendinimui visas būtinas administracines priemones. Kad 1.8.3 skyrius būtų taikomas, šios priemonės turi būti priimtos ne vėliau kaip iki 2003 m. sausio 1 d.

1.8.3.1 Kiekviena įmonė, kurios veikla susijusi su pavojingų krovinių vežimu keliais ar pakavimu, pakrovimu, užpildymu ar iškrovimu, paskiria vieną ar kelis saugos konsultantus pavojingų krovinių vežimui, kurie atsakingi už tokiai veiklai būdingos rizikos žmonėms, turtui ir aplinkai prevenciją.

1.8.3.2 Susitariančiųjų Šalių kompetentingos institucijos gali numatyti šių reikalavimų netaikymą įmonėms:

a) kurių veikla susijusi su mažesniais kiekiais kiekvienam transporto vienetui, nei nurodyta 1.1.3.6, 2.2.7.1.2 ir skyriuose 3.3. ir 3.4, arba

b) kurių pagrindinė ar papildoma veikla nėra pavojingų krovinių vežimas ar su juo susijęs pakrovimas ar iškrovimas, bet kurios kartais šalies viduje veža nedidelį pavojų ar užteršimo riziką keliančius pavojingus krovinius arba vykdo su tokiu vežimu susijusį pakrovimą ar iškrovimą.

1.8.3.3 Pagrindinis konsultanto uždavinys – įmonės vadovo atsakomybe, visomis tinkamomis priemonėmis ir veiksmais šios įmonės atitinkamos veiklos ribose palengvinti šią veiklą, laikantis nustatytų reikalavimų ir pačiu saugiausiu būdu.

Atsižvelgdamas į įmonės veiklą, konsultantas visų pirma atlieka šias pareigas:

- prižiūri, kaip vykdomi reikalavimai, reglamentuojantys pavojingų krovinių vežimą;
 - konsultuoja savo įmonę dėl pavojingų krovinių vežimo;
 - rengia kasmetines ataskaitas įmonės vadovybei arba, jei reikia, vietinės valdžios institucijoms apie įmonės veiklą, susijusią su pavojingų krovinių vežimu. Šios kasmetinės ataskaitos saugomos penkerius metus ir pateikiamos nacionalinėms institucijoms jų prašymu.
- Į konsultanto pareigas taip pat įeina toliau nurodytos įmonės veiklos ir procedūrų priežiūra:
- procedūrų dėl reikalavimų, kurie reglamentuoja vežamų pavojingų krovinių identifikavimą, laikymosi;
 - įmonei įsigyjant transporto priemones, specialių reikalavimų, taikomų vežant pavojingus krovinius, laikymosi;
 - įrangos, skirtos pavojingiems kroviniams vežti, pakrauti ar iškrauti, tikrinimo procedūros;
 - tinkamas įmonės darbuotojų mokymas ir šio mokymo apskaita;
 - tinkamų procedūrų nenumatytiems atvejams taikymas įvykus avarijai ar įvykiui, kurie gali pakenkti saugai vežant pavojingus krovinius, juos pakraunant ar iškraunant;
 - rimtų avarių, įvykių ar rimtų pažeidimų, nustatytų vežant, pakraunant ar iškraunant pavojingus krovinius aplinkybių tyrimas ir, jei reikia, atitinkamų ataskaitų rengimas;
 - būtinų priemonių, siekiant išvengti avarių, įvykių arba rimtų pažeidimų pasikartojimo įgyvendinimas;
 - teisinių nuostatų ir ypatingų reikalavimų, susijusių su pavojingų krovinių vežimu, įvertinimas pasirenkant subrangovus ar trečiąsias šalis ir naudojantis jų paslaugomis;
 - patikrinimas, ar darbuotojai, užsiimančys pavojingų krovinių vežimu, jų pakrovimu arba iškrovimu, turi išsamias operacijų atlikimo programas ir instrukcijas;

– atitinkamų priemonių, siekiant informuoti apie pavojus, susijusius su pavojingų krovinių vežimu, pakrovimu ir iškrovimu, taikymas;

– tikrinimo, ar transporto priemonėje yra privalomi transporto dokumentai ir saugi įranga ir ar šie dokumentai ir įranga atitinka reikalavimus, procedūrų įgyvendinimas;

– tikrinimo, ar pakrovimas ir iškrovimas vykdomas pagal reikalavimus, procedūrų įgyvendinimas.

1.8.3.4 Konsultantu taip pat gali būti įmonės vadovas, kitas pareigas įmonėje atliekantis darbuotojas arba asmuo, tiesiogiai nedirbantis šioje įmonėje, jei jis sugeba vykdyti konsultanto pareigas.

1.8.3.5 Pareikalavus kiekviena įmonė praneša duomenis apie savo konsultantą (nurodo asmenį) kompetentingai institucijai arba kiekvienos Susitariančiosios Šalies šiam tikslui paskirtai institucijai.

1.8.3.6 Visada, kai įmonei vežant, pakraunant ar iškraunant krovinius įvyksta avarija ir tai paveikia žmones, turtą ar aplinką arba padaro žalą žmonėms, turtui ar aplinkai, konsultantas, surinkęs visus būtinus duomenis, įmonės vadovybei arba, jei reikia, vietinės valdžios institucijai parengia avarijos ataskaitą. Ši ataskaita neatstoja įmonės vadovybės ataskaitos, kuri gali būti pareikalauta pagal kitus tarptautinius ar nacionalinius teisės aktus.

1.8.3.7 Konsultantas privalo turėti pažymėjimą apie profesinį pasirengimą, galiojantį vežimui keliais. Šį pažymėjimą išduoda kompetentinga institucija arba kiekvienos Susitariančiosios Šalies tam tikslui paskirta institucija.

1.8.3.8 Kad gautų pažymėjimą, kandidatas privalo baigti mokymo kursus ir sėkmingai išlaikyti Susitariančiosios Šalies kompetentingos institucijos patvirtintą egzaminą.

1.8.3.9 Pagrindinis mokymo tikslas – kandidatui suteikti pakankamai žinių apie pavojus, susijusius su pavojingų krovinių vežimu, teisės aktus, taisykles ir administracines nuostatas, taikomas atitinkamoms transporto rūšims, ir apie pareigas, išvardytas 1.8.3.3.

1.8.3.10 Egzaminą organizuoja kompetentinga institucija arba jos paskirta egzaminuojanti organizacija.

Egzaminuojanti organizacija paskiriama raštu; ji gali būti paskiriama ribotam laikui. Ją skiriant remiamasi šiais kriterijais:

- egzaminuojančios organizacijos kompetencija;
- egzaminuojančios organizacijos siūloma detali egzaminavimo forma;
- priemonės, skirtos egzaminavimo objektyvumui užtikrinti;
- organizacijos nepriklausomumas nuo visų fizinių ar juridinių asmenų, samdančių saugos konsultantus.

1.8.3.11 Egzamino tikslas – patikrinti, ar kandidatai turi būtiną žinių lygį, kad atliktų pavojingų krovinių vežimo saugos konsultanto pareigas, išvardytas 1.8.3.3, ir gautų 1.8.3.7 punkte aprašytą pažymėjimą. Egzaminas apima bent jau šias temas:

a) žinios apie avarijų, susijusių su pavojingų krovinių vežimu, pasekmių rūšis ir žinios apie pagrindines avarijų priežastis;

b) nacionalinių teisės aktų, tarptautinių konvencijų ir sutarčių reikalavimai visų pirma taikomi:

– pavojingų krovinių klasifikavimui (tirpalų ir mišinių klasifikavimo procedūra, medžiagų sąrašo struktūra, pavojingų krovinių klasės ir jų klasifikavimo principai, vežamų pavojingų krovinių prigimtis, fizinės, cheminės ir toksikologinės pavojingų krovinių savybės);

– bendrosioms pakavimo nuostatoms, nuostatoms dėl cisternų ir konteinerinių cisternų (tipai, kodai, žymėjimas, konstrukcija, pirminis ir periodinis patikrinimas ir bandymas);

– žymėjimui ir ženklinimui pavojaus ženklais/dideliais pavojaus ženklais ir oranžinėmis lentelėmis (pakuočių žymėjimas ir ženklinimas pavojaus ženklais, didelių pavojaus ženklų ir oranžinių lentelių išdėstymas ir nuėmimas);

- įrašams transporto dokumentuose (reikalaujama informacija);

- siuntimo būdui ir siuntimo apribojimams (pilnas pakrovimas, vežimas suverstinais, vežimas vidutinės talpos konteineriais, vežimas konteineriais, vežimas stacionariomis arba nuimamomis cisternomis);

- keleivių vežimui;
- draudimui krauti mišriai ir saugos priemonėms kraunant mišriai;
- krovinių atskyrimui;
- vežamų kiekių ribojimui ir išimtims dėl kiekių;
- tvarkymui ir sukrovimui (pakrovimas ir iškrovimas – užpildymo lygis – sukrovimas ir atskyrimas);

- valymui ir/arba degazacijai prieš pakraunant ir iškrovus;

- ekipažams, profesiniam pasirengimui;

- transporto priemonėje esantiems dokumentams (transporto dokumentas, raštiškos instrukcijos, transporto priemonės tinkamumo sertifikatas, vairuotojo mokymo pažymėjimas, dokumentų dėl išlygų kopijos, kiti dokumentai);

- raštiškoms instrukcijoms (instrukcijų taikymas ir ekipažo apsaugos įranga);

- priežiūros reikalavimams (stovėjimas);

- eismo taisyklėms ir eismo apribojimams;

- eksploataciniams nuotėkiams ar atsitiktiniams teršalų nuotėkiams;

- reikalavimams transporto įrangai.

1.8.3.12 Egzaminą sudaro patikrinimas raštu, kuris gali būti papildytas apklausa žodžiu.

Egzaminą raštu sudaro dvi dalys:

a) Kandidatams pateikiamas klausimynas, sudarytas iš ne mažiau kaip 20 įprastų klausimų, kurie apima bent 1.8.3.11 išvardytas temas. Tačiau gali būti naudojami ir klausimai su keliais atsakymų pasirinktinai variantais. Šiuo atveju du tokie klausimai prilyginami vienam įprastam klausimui. Iš nurodytų temų ypatingas dėmesys turi būti skiriamas šioms temoms:

- bendros prevencijos ir saugos priemonės;

- pavojingų krovinių klasifikacija;

- bendros pakavimo nuostatos, įskaitant cisternas, konteinerines cisternas, autocisternas ir t.

t.;

- pavojaus žymėjimas ir ženklai;

- informacija transporto dokumente;

- tvarkymas ir sukrovimas;

- ekipažas, profesinis mokymas;

- transporto priemonės dokumentai ir vežimui būtini sertifikatai;

- raštiškos instrukcijos;

- reikalavimai transporto įrangai.

b) Kad įrodytų, jog turi konsultantui būtiną kvalifikaciją, kandidatai atlieka praktinę užduotį, susijusią su konsultanto pareigomis, nurodytomis 1.8.3.3.

1.8.3.13 Susitariančiosios Šalys gali nuspręsti, kad kandidatai, ketinantys dirbti įmonėse, užsiimančiose tik tam tikro tipo pavojingų krovinių vežimu, būtų apklausiami tik apie medžiagas, susijusias su jų veikla. Tokių krovinių tipai yra šie:

- 1 klasė,

- 2 klasė,

- 7 klasė,

- 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 8 ir 9 klasės,

- JT Nr. 1202, 1203 ir 1223.

1.8.3.7 nurodytame pažymėjime turi būti tiksliai nurodyta, kad jis galioja tik vienam iš šiame poskyryje išvardytų pavojingų krovinių tipų, apie kurį konsultantas buvo apklaustas atsižvelgiant į 1.8.3.12 nurodyta sąlygas.

1.8.3.14 Kompetentinga institucija ar egzaminuojanti organizacija sudaro klausimų, kurie įtraukiami į egzaminą, katalogą.

1.8.3.15 1.8.3.7 nurodytas pažymėjimas turi atitikti 1.8.3.18 pateiktą pavyzdį ir būti pripažįstamas visose Susitariančioiose Šalyse.

1.8.3.16 Pažymėjimo galiojimo laikas – penkeri metai. Pažymėjimo galiojimas penkeriems metams pratęsiamas automatiškai, jei jo savininkas per metus iki pažymėjimo galiojimo datos išklaušė žinių atnaujinimo kursą arba sėkmingai išlaikė egzaminą, ir tai patvirtina kompetentinga institucija.

1.8.3.17 1.8.3.1–1.8.3.16 išdėstyti reikalavimai laikomi įvykdytais, jei laikomasi atitinkamų 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyvos 96/35/EB dėl pavojingų krovinių vežimo keliais, geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais saugos konsultantų skyrimo ir profesinės kvalifikacijos¹ ir 2001 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/18/EB dėl minimalių reikalavimų pavojingų krovinių vežimo keliais, geležinkeliais ir vidaus vandenų keliais saugos konsultantų egzaminavimui² nuostatų.

1.8.3.18 Pažymėjimo pavyzdys

PAVOJINGŲ KROVINIŲ VEŽIMO SAUGOS KONSULTANTO PASIRENGIMO PAŽYMĖJIMAS

Pažymėjimo Nr
Šalies, išdavusios pažymėjimą, skiriamasis ženklas:
Pavardė:
Vardas (-ai):
Gimimo data ir vieta:
Pilietybė:
Savininko parašas:
Galioja iki įmonėms, vežančioms pavojingus krovinius, ir įmonėms, susijusioms su pakrovimu ar iškrovimu:	
☐ keliais	☐ geležinkeliais
	☐ vidaus vandens keliais
Išdavė:
Data:	Parašas:
Pratęstas iki:	Pratęsusi institucija:
Data:	Parašas:

1.8.4 Kompetentingų institucijų ir jų paskirtų organizacijų sąrašas

Susitariančiosios Šalys praneša Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos Sekretariatui kompetentingų institucijų ir jų paskirtų organizacijų, kurios pagal šalies nacionalinę teisę atsakingos už ADR įgyvendinimą, adresus, kiekvienu atveju nurodydamos atitinkamą ADR nuostatą, ir adresus, kuriais reikia siųsti atitinkamas paraiškas.

Pagal gautą informaciją Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos Sekretariatas sudaro sąrašą, kuris nuolat atnaujinamas. Šį sąrašą ir pataisas jis pateikia Susitariančiosioms Šalims³.

1.8.5 Pranešimai apie įvykius, susijusius su pavojingais kroviniiais

¹ Europos Bendrijų oficialusis leidinys L 145, 1996 06 19, p. 10.

² Europos Bendrijų oficialusis leidinys, No. L 118, 2000 05 19, p. 41.

³ Kompetentingų institucijų sąrašas (2001 m. sausio 1 d.) pateiktas 1 dalies priede.

1.8.5.1 Jei vežant pavojingus krovinius kurios nors Susitariančiosios Šalies teritorija įvyksta rimta avarija ar įvykis, vežėjas turi pateikti ataskaitą atitinkamos Susitariančiosios Šalies kompetentingai institucijai.

1.8.5.2 Savo ruožtu ši Susitariančioji Šalis, jei būtina, pateikia ataskaitą Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos Sekretariatui, kad apie tai būtų informuotos kitos Susitariančiosios Šalys.

1.9 SKYRIUS

Kompetentingų institucijų nustatomi vežimo apribojimai

1.9.1 Pagal ADR 4 straipsnio 1 punktą pavojingų krovinių įvežimas į Susitariančiųjų Šalių teritoriją gali būti reglamentuojamas atitinkamomis taisyklėmis ar draudžiamas dėl prižasčių, kitokių nei vežimo sauga. Šios taisyklės ar draudimai turi būti skelbiami atitinkama forma.

1.9.2 Laikydamosi 1.9.3 nuostatų, Susitariančioji Šalis gali nustatyti papildomus, ADR nenumatytus reikalavimus transporto priemonėms, vykdančioms tarptautinius pavojingų krovinių vežimus keliais jos teritorijoje, jei šios nuostatos neprieštaruja Sutarties 2 straipsnio 2 punktui ir yra numatytos nacionaliniuose teisės aktuose, nustatančiuose tuos pačius reikalavimus ir vietinį pavojingų krovinių vežimą keliais Susitariančiosios Šalies teritorijoje vykdančioms transporto priemonėms.

1.9.3 Papildomos 1.9.2 srities nuostatos, yra šios:

a) papildomi saugos reikalavimai ar apribojimai, taikomi transporto priemonėms važiuojant per tokius statinius kaip tiltai ar tuneliai, naudojant kombinuoto transporto būdus, tokius kaip plukdymas keltais ar vežimas geležinkelio sąstatais, ar transporto priemonei įvažiuojant į uostus ir kitus transporto terminalus arba išvažiuojant iš jų;

b) reikalavimai, taikomi transporto priemonių judėjimui nustatytais maršrutais, siekiant išvengti komercinių ar gyvenamųjų rajonų aplinkosaugos požiūriu lengvai pažeidžiamų vietovių, saugomų teritorijų, gamybinių zonų su pavojingais objektais ar keliais, keliančiais rimtą fizinį pavojų;

c) nepaprastieji reikalavimai, taikomi transporto priemonių su pavojingais krovinių maršrutams ar stovėjimui, esant nepalankioms oro sąlygoms, žemės drebėjimams, avarijoms, vykstant streikams, pilietiniams neramumams ar karo veiksams;

d) transporto priemonių su pavojingais krovinių judėjimo apribojimai tam tikromis savaitės ar metų dienomis.

1.9.4 Susitariančiosios Šalies, taikančios savo teritorijoje kurias nors 1.9.3 a – d punktų papildomas nuostatas, kompetentinga institucija praneša apie šias nuostatas Jungtinių Tautų Europos Ekonominės Komisijos Sekretariatui, kuris informuoja apie tai kitas Susitariančiąsias Šalis.
